

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Sportovní diplomacie malých států

Bc. Jan Žároveň

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Mezinárodní vztahy

Diplomová práce

Sportovní diplomacie malých států

Bc. Jan Žákovec

Vedoucí práce:

PhDr. Jiří Zákřavský, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, květen 2020

Poděkování

Děkuji panu PhDr. Jiřímu Zákrauskému, Ph.D. za odborné vedení této diplomové práce, za jeho cenné rady a věnovaný čas.

Jan Žákovec

Obsah

Úvod	1
1 Teoretická část	6
1.1 Koncept sportovní diplomacie	7
1.2 Návaznost sportu, politiky a diplomacie	8
1.3 Aktéři sportovní diplomacie.....	12
1.4 Malé státy jako aktéři sportovní diplomacie	14
2 Případová studie státu Katar.....	19
2.1 Sponzoring sportovních klubů	20
2.2 Nákup sportovních klubů	23
2.3 Sponzoring sportovních akcí.....	25
2.4 Pořádání sportovních akcí	26
2.4.1 Asijské hry 2006	28
2.4.2 UCI Mistrovství světa v silniční cyklistice 2016 a IAAF Mistrovství světa v atletice 2019	29
2.4.3 Neúspěšné pokusy o organizaci olympijských her	31
2.4.4 Mistrovství světa v kopané 2022	32
2.5 Účast a příprava katarských sportovců na významné sportovní akce.....	33
2.6 Cíle sportovní diplomacie Kataru	36
3 Případová studie státu Ázerbájdžán	38
3.1 Pořádání sportovních akcí	38
3.1.1 Evropské hry 2015	41
3.2 Investice do sportovních klubů	42
3.3 Účast ázerbájdžánských sportovců na významných sportovních akcích.....	45
3.4 Cíle sportovní diplomacie Ázerbájdžánu	47
4 Případová studie státu Rwanda	48

4.1 Sponzoring sportovních klubů	49
4.2 Pořádání sportovních akcí	52
4.3 Účast rwandských sportovců na významných sportovních akcích	53
4.4 Cíle sportovní diplomacie Rwandy	55
Závěr.....	57
Seznam použité literatury a pramenů.....	61
Resumé.....	79

Úvod

Sportovní diplomacie obecně je stále ještě poměrně nový fenomén. Většina zemí na světě se v dnešní době snaží budovat tzv. soft power (měkkou moc), k čemu jim konkrétně sport může velmi pomoci. Příležitost je to především pro malé státy, které nemají mocenské kapacity na to, aby se staly významnými světovými hráči. Co tyto státy spojuje, je menší počet obyvatel a velmi často i menší rozloha. Pro zvýšení povědomí o dané zemi a zlepšení vlastní image pracují na veřejné diplomacii, do které se právě řadí i sportovní diplomacie. Možností, jak využít sport ke zlepšení své image, mají tyto státy poměrně mnoho – od pořádání významných sportovních klání, jakou jsou mistrovství světa, až po sponzorování známých světových klubů. Z pohledu mezinárodní politiky lze sportovní diplomacii stále považovat za velmi mladý a rozvíjející se fenomén, který může zastávat do budoucna významnější roli. Je tomu tak především díky stále výraznějšímu nárůstu financí, které se obecně ve sportovním světě vyskytují.

Cílem této práce je zjistit, jaké nástroje využívají vybrané státy (podrobněji viz níže) v rámci sportovní diplomacie a jakých cílů chtějí dosáhnout při uplatňování sportovní diplomacie v rámci zahraniční politiky. S cílem práce souvisejí i zvolené výzkumné otázky: jaké nástroje sportovní diplomacie zvolené země využívají? Jaké mají tyto země vytyčené cíle, kterých chtějí dosáhnout sportovní diplomacií? Konkrétní časové rozmezí, ve kterém analyzuji sportovní diplomacii daných států, začíná rokem 2000 a končí rokem 2019, kvůli nejlepší možné aktuálnosti informací. Počáteční rok zkoumání byl zvolen s ohledem na historický vývoj a fungování zvolených zemí, kdy se obecně na přelomu milénia objevil větší důraz na využívání nástrojů soft power v jejich politikách. Využívání sportu jako nástroje soft power se v těchto konkrétních případech stalo velmi důležitým.

U mnou vybraných zemí – Kataru, Ázerbájdžánu a Rwandy – lze v posledních letech vyzorovat zvýšenou aktivitu a snahu věnovat se

sportovním akcím především i s cílem zvýšení povědomí v očích mezinárodní veřejnosti o těchto zemích. Vybrané státy spolu sdílejí nejen to, že je lze z pohledu mezinárodních vztahů označit za malé, ale i to, že jsou nedemokratické. Stát Katar je v tomto ohledu bezpochyby nejvýraznějším aktérem. To je také hlavní důvod, proč byl zvolen do této práce. V průběhu 21. století se představitelé této země přihlásili o pořadatelství množství sportovních klání malých i velkých rozměrů. Mezi nejvýznamnější úspěchy patří například pořadatelství UCI Mistrovství světa v silniční cyklistice 2016, mistrovství světa v atletice 2019 v katarském hlavním městě Dauhá nebo mistrovství světa ve fotbale v roce 2022. Taktéž se Katar uchází o pořádání Velké ceny v motoristickém seriálu Formule 1, tak jako tomu je v případě jiných států v regionu, Bahrajnu a Spojených arabských emirátů. V každém případě se však velmi často vyskytují spekulace o katarském finančním vlivu, díky kterému stát může pořádat tyto velké sportovní události.

Ázerbájdžán je ze sportovního pohledu v posledních letech taktéž často skloňován. Dal by se tak považovat za nastupujícího významného aktéra na poli sportovní diplomacie a to je důvod, proč byl zvolen do této diplomové práce. V této zemi u Kaspického moře se pořádaly například první Evropské hry v roce 2015, Islámské hry solidarity 2017, finále fotbalové Evropské ligy 2019 v Baku nebo každoročně od roku 2016 seriál Formule 1. Hlavní město Ázerbájdžánu taktéž mělo hostit jako jedno z dvanácti dalších evropských měst zápasy mistrovství Evropy ve fotbale 2020. Vzhledem k tomu, že má Ázerbájdžán se svou geografickou polohou možnost účastnit se evropských sportovních klání, bývá často označován za most mezi Evropou a Asií.

V případě Rwandské republiky lze pozorovat méně aktivity na poli sportovní diplomacie než u Kataru a Ázerbájdžánu, a to je zapříčiněno hlavně kapacitami, kterými tato africká země disponuje. Sport je ve Rwandě vnímán především jako něco, co by mělo obyvatele sjednotit po hrůzných událostech z konce 20. století. Rwanda byla do této práce zvolena právě díky tomuto socio-politickému přesahu sportu v zemi, která je velmi specifická. Za zmínku stojí

především každoroční pořádání cyklistického závodu *Tour du Rwanda*, který je součástí seriálu cyklistických závodů v Africe zastřešených Mezinárodní cyklistickou unií. Rwanda se také snaží získat pořadatelsví mistrovství světa v silniční cyklistice v roce 2025, čímž by se tak stala první africkou zemí, kde by se tento prestižní šampionát konal. Za rwandský úspěch v rámci sportovní diplomacie lze považovat i partnerství s londýnským fotbalovým klubem Arsenal FC a také pařížským Paris Saint-Germain, kde hráči těchto celků aktuálně nosí na svých dresech logo *Visit Rwanda*.

Toto téma jsem si zvolil ze dvou hlavních důvodů. Prvním z nich je právě zmíněná mladost fenoménu sportovní diplomacie. V dnešní době považuji za velmi důležité právě sport spojovat s mezinárodními vztahy, jelikož je v něm velký finanční potenciál a v určitých ohledech i dopad na mezinárodní politiku. Dalším důvodem je pak především nedostatek publikací. Na sportovní diplomacii Kataru sice vyšlo mnoho článků i v českém jazyce, ale nikdy nebyl komparován se sportovní diplomacií Ázerbájdžánu či Rwandy. Tyto dva státy navíc nebyly, co se sportovní diplomacie týče, výrazněji zanalyzovány.

Tato práce přistupuje ke sportovní diplomacii jako valná většina vědeckých prací psaných na stejné téma pomocí komparační studie. Vzhledem k nedostatku textů věnovaných sportovní diplomacii je obsah práce přínosem už hlavně proto, že následuje sportovní diplomacii malých států, a to konkrétně Kataru, Ázerbájdžánu a Rwandy. V práci je tak komparována sportovní diplomacie těchto tří zemí, které splňují většinu kritérií řadících je mezi malé státy v mezinárodním systému. V rámci této komparace jsou postupně analyzovány sportovní diplomacie zmíněných států, konkrétně jejich cíle, kterých se snaží dosáhnout, a také nástroje, které k naplnění těchto cílů dané země využívají.

Pro úspěšné komparování výše zmíněné sportovní diplomacie Kataru, Ázerbájdžánu a Rwandy jsou podstatná vhodně zvolená komparační kritéria. Těmito kritérii jsou: nástroje využívané jednotlivými státy ve sportovní

diplomacii (například organizace či snaha organizovat sportovní akce mezinárodního rozměru, sponzoring sportovních klubů, a dále například samotná účast na významných sportovních akcích), a poté cíle, které se sportovní diplomacie zmíněných zemí snaží naplňovat.

V první, teoretické části diplomové práce nejprve stručně vysvětlím termíny soft power a veřejná diplomacie ve spojitosti se sportovní diplomacií. Poté představím fenomén sportovní diplomacie. Dále v první části definuji, co je to „malý stát“ v mezinárodním systému na základě přístupů autorů, jako je například Matthias Maass (2009), Derek Shearer (2014) nebo Stuart Murray (2012 či 2013). V druhé, praktické části práce se nejprve zaměřím na sportovní diplomacii Kataru. Postupně tak představím nástroje, které tento stát využívá v rámci sportovní diplomacie. Závěrem pak v případě Kataru vysvětlím cíle, kterých chce díky sportovní diplomacii dosáhnout. Dalším zkoumaným státem této diplomové práce bude Ázerbájdžán. Kapitola věnující se tomuto státu bude následovat podobnou strukturu, jako v případě výše zmíněného Kataru. Posledním státem, jehož sportovní diplomacii představím, bude Rwanda, kterou zpracuji opět podle podobné struktury vysvětlené u Kataru. Vybrané státy spolu sdílejí nejen to, že je lze z pohledu mezinárodních vztahů označit za malé, ale i to, že jsou nedemokratické¹.

Při zpracovávání první, teoretické práce využiji jak knižní zdroje (například Peterková 2008a), tak nejrůznější články z odborných časopisů, jako je *The elusive definition of the small state* (Maass 2009) nebo například *To Play Ball, Not Make War: Sports, Diplomacy and Soft Power* (Shearer 2014). V druhé, praktické části práce se zaměřím spíše na aktuálnější zdroje, které se věnují sportovní diplomacii vybraných zemí, například *Investing in sporting success as a domestic and foreign policy tool: the case of Qatar* (Reiche 2014), *Rwanda's £30m Arsenal sponsorship divides opinion* (Waterson 2018) či například *First European Olympic Games in Baku: New Articulation of*

¹ Například americká nevládní nezisková organizace *Freedom House* uvádí na svých internetových stránkách, že se jedná o nedemokratické země (Freedom House nedatováno a).

Azerbaijani Identity? (Valiyev 2016). Taktéž jsou v praktické části využity oficiální webové stránky organizací, mezi které patří *WTA*, *Visit Rwanda*, *Sheffield Wednesday FC*, *UEFA* nebo *Reporters Without Borders*.

1 Teoretická část

Sportovní diplomacie je jednou z nejmodernějších forem, jak si stát může budovat svou vlastní soft power. Ve 21. století je obecně kladen větší důraz na budování soft power a to nejen v případě zemí, které nemají tak hojné možnosti využití hard power prostředků. Nyeův² koncept soft power tak uvádí, že lze „[...] dosáhnout cílů spíše přitažlivostí než nátlakem“ (Keohane – Nye 1998: 86). K tomuto je sportovní diplomacie více než vhodným prostředkem.

Kromě zařazení sportovní diplomacie jako jednoho z možných nástrojů soft power státu ji lze také zařadit konkrétněji jako specifickou část měkké moci státu – veřejné diplomacie³. Veřejná diplomacie vhodně následuje potřeby měkké moci státu tím, že se snaží vytvořit prostředí, kde se komunikuje nejen s domácí, ale hlavně se zahraniční veřejností. Cílem této komunikace, kterou může vytvářet jak subjekt státní, tak i soukromý, je právě vytvoření co možná nejlepších představ o zemi, o její kultuře, jazyce, obyvatelích či dokonce přímo o její zahraniční politice. Země s dobře vybudovanou veřejnou diplomacií z ní může posléze těžit díky zisku například posílených vazeb s ostatními zeměmi v nejrůznějších oblastech výzkumu, přílivu zahraničních investic, politické podpoře v mezinárodním prostředí a podobně. Základem úspěchu veřejné diplomacie je správné nastavení jejího cíle – jak chce být ve výsledku daná země vnímána zahraniční veřejností. Podstatné je, že veřejná diplomacie je dlouhodobá činnost, a proto je její kvalitní příprava velmi důležitá (Peterková 2008a: 11–23).

Všechny tyto předpoklady veřejné diplomacie následuje i sportovní diplomacie, stejně jako například kulturní diplomacie. Tím, co mezi sebou tyto diplomacie sdílejí, je snaha o sblížení dvou a více aktérů na základě hledání podobného názoru na určitou problematiku. Snaží se získat důvěru toho druhého, tak, aby došlo ke vzájemnému pochopení či odstranění nesrovnalostí a následně ke konkrétní spolupráci. Některé země jsou obecně v diplomacii mnohem aktivnější a využívají vlastní státní instituce, které napomáhají k vytváření

² Joseph S. Nye vytvořil koncept soft power už dříve na přelomu 80. a 90. let (Grix a kol. 2019: 27).

³ Termín veřejná diplomacie byl dokonce zmíněn dříve než termín soft power a to již v roce 1965 americkým diplomatem Edmundem Guillionem (Peterková 2008a: 12).

diplomatických vztahů, které velmi přispívají k budování soft power těchto zemí. Mezi nejznámější příklady patří německý Goethe-Institut, nebo britský British Council (Murray – Pigman 2014: 3).

1.1 Koncept sportovní diplomacie

Jak již bylo zmíněno, sportovní diplomacie spadá pod diplomacii veřejnou, tudíž následuje její zásady a cíle. Jedna z nejvýstižnějších definic samotné sportovní diplomacie je pak bez pochyby od autora Stuarta Murrayho (2012: 581), který tvrdí, že tento druh diplomacie „[...] využívá sportovců a sportovních událostí, aby upoutali, informovali a vytvořili příznivý obraz u zahraniční veřejnosti a organizací, aby formovali jejich vnímání tím způsobem, který (více) přispívá k zahraničně-politickým cílům vysílající vlády“. Murrayho definice je dle mého velmi výstižná – je v ní obsažena sportovní „stránka“ veřejné diplomacie, která tak cílí na utvoření pozitivního obrazu o zemi v zahraničí, a především poukazuje na více aktérů, kteří se do ní angažují.

Stuart Murray (2013: 12) svou definici sportovní diplomacie v roce 2013 ještě rozšířil, když v článku pro *Public Diplomacy Magazine* uvedl, že „dnešní sportovní diplomacie je spojena s vládami využívajícími sportovce k posílení diplomatického sdělení, nebo se státy používajícími sportovní události ke zlepšení jejich image mezi globální veřejností, ke zklidnění napětí u oslabených diplomatických vztahů, nebo k prostému otestování podmínek pro možnou změnu politiky“. Tato definice je opět o něco blíže k úplnému popsání reálného fungování sportovní diplomacie. Je důležité upozornit na cíle, které jsou zmíněné v definici sportovní diplomacie, a které se zcela ztotožňují s cíli veřejné diplomacie. Sport tak vypadá, jako kdyby byl postaven do popředí všeho politického dění, které by tak mělo být svým způsobem zakryto a nedáváno příliš najevo.

Velmi důležitým faktorem pro sportovní diplomacii, který žádná definice nezmiňuje, je také ekonomická motivace zemí. Například pořádáním velké sportovní akce, jako jsou bezesporu olympijské hry, vyhlízejí státy i potenciální ekonomické zisky, což může být jeden z jejich hlavních cílů. Tyto zisky by mohly vyplynout z lepšího obrazu země, pokud by dané pořadatelství bylo úspěšné. Na jednu stranu může země v případě velkého úspěchu vsutku profitovat už jen tím, že se zvedne popularita a také například kvalita infrastruktury místa, kde se daná akce koná. Na druhou stranu existují i příklady, jako tzv. *Billion dollar games*, jak se někdy přezdívá Letním olympijským hrám (dále jen LOH) v Montrealu 1976, kdy celé pořadatelství bylo natolik nákladné, že trvalo přibližně třicet let, než se vůbec zaplatilo (Nygard – Gates 2013: 240). V návaznosti na ekonomickou motivaci zemí je taktéž důležité zmínit význam masivních reklamních kampaní, které poskytují sponzoři sportovců či sportovních událostí. Těmi nejvýraznějšími jsou v dnešní době stále značky Adidas a Nike. Finance v rámci sportovní diplomacie mohou mít však i další negativní dopad, a to v případě korupčních skandálů, například při snaze získat pořadatelství akcí jako jsou olympijské hry, jak se tomu stalo třeba v případě LOH v Riu 2016⁴. Taková situace může velmi hrubě poškozovat sportovní diplomacii samotnou (tamtéž 240–241).

1.2 Návaznost sportu, politiky a diplomacie

Otázka vztahu a pouta mezi sportem, politikou a diplomacií je poměrně složitá a existuje celá řada názorů, jestli je vhodné, či nevhodné tyto dimenze spojovat. Jisté je, že sport byl na politiku navázán už před dávnou dobou ve starověkém Řecku. V roce 776 př. n. l. tak vznikla první řecká olympiáda, která byla původně součástí náboženského festivalu věnovaného bohu Diovi. Až poté se stala čistě sportovním kláním. O propojení sportu a politiky ve 20. století je

⁴ V tomto případě se bývalý guvernér brazilského státu Rio de Janeiro Sergio Cabral přiznal k tomu, že si kupoval hlasy potřebné ke zvolení Ria de Janeira jako dějiště LOH 2016. Celkově se tyto úplatky měly pohybovat ve výši 2 milionů amerických dolarů (BBC 2019).

napsáno dále na straně 17 diplomové práce. Diplomacie, která zastává úlohu pojítka mezi sportem a politikou, je v tomto ohledu stále velmi málo probádanou oblastí. I když se o spojení sportu a diplomacie, tzn. sportovní diplomacii, v dnešní době často hovoří, tak odborných článků na toto téma vyšlo v porovnání s jinými významnými tématy mezinárodních vztahů méně.

Autoři Stuart Murray a Geoffrey A. Pigman (2014: 1098–1099) uvádějí, že sportovní diplomacii lze rozdělit do dvou kategorií. První z těchto kategorií staví sportovní diplomacii do pozice nástroje konkrétní vlády státu, který slouží k naplňování jeho zájmů. V tomto případě funguje sportovní diplomacie v tradičním duchu diplomacie, kdy dochází k výměně postojů mezi dvěma státy. Tak se vlastně shoduje s Murrayho definicí sportovní diplomacie z roku 2013 (viz s. 7 diplomové práce). Druhá kategorie se naopak týká nestátních aktérů, kteří de facto diplomaticky zastupují mezinárodní sport. Oproti první kategorii je těžší najít přesné vymezení funkcí a možností, které tato kategorie má. Obecně lze tvrdit, že nestátní aktéři zastupující mezinárodní sport, jakými jsou například Mezinárodní federace fotbalových asociací (FIFA) nebo Mezinárodní olympijský výbor (IOC), fungují jako mluvčí sportu a sportovní diplomacie. Jejich aktivitou je komunikace s vládami států, regionálními či národními sportovními organizacemi a dále například firmami, které sport sponzorují. Cílem této komunikace je vůbec umožnit mezinárodnímu sportu fungovat. V porovnání obou kategorií je první zmíněná obsahově menší než kategorie druhá, která má na sportovní diplomacii výraznější dopad.

Mezi kritiky propojení sportu a diplomacie se mimo jiné řadí právě i zmíněný Stuart Murray. K problematice se autor staví poněkud skepticky. Jeden z jeho důvodů je, že dosud nebylo publikováno mnoho textů, které by se konkrétně věnovaly sportovní diplomacii. Hlavní rozdíl mezi sportem a diplomacií je podle autora v tom, že sport vlastně vytváří opak toho, o co se snaží diplomacie. Sport sice může lidi spojovat skrze společnou podporu svého oblíbeného sportovce či sportovního celku, ale na druhou stranu vytváří

konkurenční prostředí, které může dále eskalovat k násilí⁵. Oproti tomu diplomacie má ze své podstaty napomáhat mírovému podněbí a tlumit střety mezi znesvářenými stranami. Jako jeden z příkladů, kdy se násilí promítlo do sportu, lze připomenout tzv. Mnichovský masakr v souvislosti s LOH 1972 v Mnichově⁶ (Murray 2012: 577, 587).

Negativní vliv sportu v podobném duchu jako Stuart Murray odůvodňoval už v roce 1945 slavný britský spisovatel George Orwell (2010: 301). Tehdy kritizoval především podporu nacionalismu, kterou sportovní klání vytvářejí. Ve své eseji s názvem *The Sporting Spirit* tehdy uvedl, že „stále však věci zhoršujete tím, že vysíláte tým jedenácti mužů⁷, označovaných za národní šampiony, aby bojovali proti některému z rivalských týmů, a dovolíte, aby na všech stranách bylo cítit, že kterýkoli národ je poražen, „ztratí tvář““.

Na druhou stranu, význam sportu a jeho provázanost s politikou podpořila například bývalá zástupkyně generálního tajemníka OSN pro humanitární záležitosti a koordinátora pro pomoc při mimořádných událostech Valerie Amos, která ho považuje za něco, co může umožnit překonání určitých problémů v mezinárodním prostředí. Role sportu tak často přesahuje jeho možnosti a může napomoci k míru mezi znesvářenými stranami. OSN sport také označilo jako důležitý pro snahu o dosažení rozvojových cílů tisíciletí, což mu přikládá velký význam (Rofe – Dichter 2016: 208).

Dalšími zastánci toho, že sport je propojený s politikou a že sportovní diplomacie je důležitá, jsou autoři David Black a Byron Peacock (2013: 708–709). Tito autoři jsou poměrně zaskočeni tím, že sport není více zapojen do politického dění, přestože má nesporné diplomatické výhody. Důležitý je ovšem i

⁵ To se stalo například v roce 1969, kdy proběhla tzv. fotbalová válka mezi Salvadorem a Hondurasem. Národní celky obou zemí se střetly v rámci kvalifikace na fotbalové mistrovství světa a napjatá situace mezi fanoušky natolik eskalovala, až došlo k ozbrojenému střetu mezi oběma zeměmi, který trval 4 dny (Black – Peacock 2013: 712).

⁶ Palestínští teroristé z organizace Černé září tehdy (5. září 1972) zastřelili 11 izraelských sportovců. Akce byla ze strany teroristů pečlivě naplánována právě na LOH, jelikož událost sledoval celý svět. Teroristé požadovali propuštění nejen palestinských vězňů držených v Izraeli. Olympijské hry po jednodenní odmlce pokračovaly (ČT24 2012).

⁷ V tomto případě se autor vyjádřil „fotbalovou“ terminologií, kdy týmy proti sobě nastupují v počtu jedenácti hráčů.

aspekt autonomie nezávislých sportovních organizací. To se samozřejmě podepisuje na případné politické angažovanosti. Black a Peacock však ve sportovní diplomacii vidí velký potenciál. Podobné stanovisko zastává i autor Lars Rensmann (2015: 114–115), který označuje sport obecně jako „[...] ‚nelegitimní‘ předmět výzkumu [...]“, což je podle něj špatně.

Jak již bylo zmíněno, sport a záležitosti s ním spojené jsou často s politickým přesahem i mezinárodních rozměrů. Může se stát a stalo se, že naopak politická situace výrazně ovlivnila sport a sportovní akce. Jednou z těchto situací, která může nastat, je bojkot sportovních akcí. V historii se lze setkat hned s několika případy. Nejznámější je však bojkot Olympijských her v roce 1980 v Moskvě. Jednalo se o přímou reakci Západu na sovětskou intervenci do Afghánistánu v době probíhající studené války. Na vzniklou situaci reagoval tehdejší Sovětský svaz tím, že o čtyři roky později v roce 1984 se neúčastnil společně s dalšími zeměmi tzv. východního bloku olympijských her v Los Angeles. Obecně jsou bojkoty sportovních akcí vnímány spíše negativně, protože se jedná o silný politický zásah do oblasti sportu. Pozitivně je na druhou stranu vnímáno sbližování znesvářených aktérů díky sportovní diplomacii. V tomto případě se nejvíce proslavila tzv. ping-pongová diplomacie mezi USA a Čínou v 70. letech, kdy proběhlo několik exhibičních přátelských zápasů ve stolním tenise. Dále lze zmínit například tzv. wrestlingovou diplomacii, což je obdobná událost mezi USA a Íránem v 90. letech, nebo tzv. kriketovou diplomacii mezi Indií a Pákistánem⁸ (Black – Peacock 2013: 712–713). Známa je taktéž tzv. fotbalová diplomacie mezi Tureckem a Arménií, kdy v roce 2008 pozval arménský prezident Sarkisian svůj turecký protějšek prezidenta Gula, aby společně sledovali fotbalové klání mezi oběma zeměmi. Prezident Gul se tak stal prvním moderním vládcem Turecka, který Arménii navštívil. Cílem této akce byla snaha zlepšit napjaté vztahy mezi oběma zeměmi (Aras – Özbay 2008: 1; Shearer 2014: 55).

⁸ Kriketovou diplomacií se označují sportovní utkání v kriketu mezi Indií a Pákistánem, která probíhají od roku 1987 do současnosti. Jejich cílem je sblížení a usmíření obou zneprátelených stran. Pro obě země je kriket v podstatě náboženstvím (Jha 2017).

1.3 Aktéři sportovní diplomacie

V předchozí kapitole je na základě postoje autorů Murrayho a Pigmana uvedeno, že sportovní diplomacii lze rozdělit do dvou kategorií, a to de facto podle aktérů, kteří sportovní diplomacii vytvářejí (viz s. 9 diplomové práce). Základní rozdělení aktérů sportovní diplomacie je tudíž na aktéry státní a aktéry nestátní. V obou z těchto případů je možné proniknout více do hloubky, o čemž právě tato kapitola je. Na okrajích tohoto rozdělení se mohou vyskytovat i další aktéři, se kterými často odborné publikace zaměřené na sportovní diplomacii nepočítají. Těmito aktéry mohou být například firmy, které sponzorují konkrétní sportovní organizace či jednotlivce. Mohou tím výrazně zvýšit finanční atraktivitu sportovní diplomacie, a tak přimět další státy, aby se s novou finanční motivací na budování vlastní sportovní diplomacie více zaměřily. Dalšími aktéry jsou například média, která informují o dění ze světa sportu a aktivitách s ním spojených.

V první řadě je důležité zmínit, že v dnešní době je sport důležitý pro valnou většinu států světa a nejen, jak tomu bylo v historii, kdy byl využíván nedemokratickými státními zřízeními (viz dále s. 17 diplomové práce). Vzhledem k tomu, že zde dochází k přímému financování sportovní aktivity danou vládou, tak daná aktivita podléhá rozhodnutím, která konkrétní vláda udělá (Allison 1993: 17; Shearer 2014: 56–57). Podrobněji můžeme státy, které věnují sportu (a sportovní diplomacii) viditelnou pozornost, rozdělit na tradiční mocnosti, nové nastupující mocnosti a státy bohaté, které většinou postrádají například demografickou kapacitu. Sportovní diplomacii však nemusí využívat jen státy samotné, ale i substátní jednotky, které mohou státní politiky následovat, či vytvářet své vlastní. Mezi tradiční státy můžeme řadit například Velkou Británii, která sleduje podporou sportu především udržení si vlastní prestiže, jakožto stále významné světové mocnosti. V pomyslné skupině zemí tzv. nových nastupujících mocností je nejvhodnějším příkladem Brazílie, která si

díky sportovní diplomacii buduje svou soft power. Brazílie tak v roce 2014 hostila fotbalové mistrovství světa a o dva roky později v roce 2016 LOH, o jejichž prospěchu pro zemi lze polemizovat. V poslední skupině zemí se nabízí příklad Kataru, který disponuje velkými finančními možnostmi díky nalezištím ropy (Zákravský 2016: 19–20). Na případ Kataru (viz kapitola 2 diplomové práce) je dále zaměřena praktická případová studie.

Jak již bylo zmíněno výše (viz kapitola 1.2), tak nestátních aktérů, kteří se věnují sportovní diplomacii, je více než aktérů státních. Mezi nejvýznamnější sportovní mezinárodní organizace patří již zmíněná FIFA, nebo IOC. Jejich vliv lze velmi dobře ukázat v číselné podobě, jelikož mají více členských zemí, než má například OSN (Rensmann 2015: 117). IOC se dokonce stal pozorovatelem v rámci OSN, a to jako úplně první sportovní mezinárodní organizace na světě. Z určitého úhlu pohledu jsou tak podobné organizace postaveny na vysokou úroveň s přesahem do politiky. Členství v těchto organizacích tak může velmi přiblížit nově vznikající stát k zisku členství v OSN, a tak jeho plné uznání mezinárodním společenstvím. Jako příklad lze uvést Kosovo, které se prvně stalo členem FIFA a UEFA, čímž si vytváří půdu pro své další uznání ze strany mezinárodního společenství a přibližuje se právě svému vstupu do OSN⁹. Sport tak v podání nestátních aktérů může velmi usnadnit řešení nejrůznějších problémů i politického charakteru (Dubský 2018: 14, 16).

Mezi další nestátní aktéry pak patří samozřejmě i jednotlivé sportovní celky (kluby) a samotní sportovci. Jejich úspěchy se mohou velmi pozitivně projevat na prestiži daného státu, stmelovat národ a upevňovat jeho postavení v mezinárodním systému. Stejně tak se však mohou ukázat i negativní projevy sportovců. Může se tak stát například při užívání dopingu, jak tomu bylo u ruských sportovců v posledních letech, což nakonec vyústilo v zákazy jejich startů na významných sportovních akcích, včetně olympijských her. Dále se mohou sportovci provinit nejrůznějšími společenskými prohřešky. Známa je také

⁹ Stále přibývají státy, které si rozmyslely svůj pozitivní postoj k podpoře nezávislosti Kosova. Jedním z posledních, kdo změnil svůj postoj je podle všeho Republika Nauru. Čísla, kolik států Kosovo uznává a kolik ne, je celkem obtížné posoudit, jelikož se zdroje rozcházejí (Telegraf.rs 2019).

i tzv. boží ruka¹⁰ Diega Maradony, která dodnes vyvolává hlasité diskuze. Sportovci či sportovní kluby se tak stávají de facto nositeli titulu „veřejný vyslanec“ (Zákravský 2016: 23–25). Takovým vyslancem byl i první čínský basketbalista, který se dostal do *National Basketball Association* (NBA), Yao Ming. Díky němu se v obrovské míře zpopularizoval basketbal v Číně, až vzniklo na popud právě NBA tzv. *Yao Ming Center* v Pekingu. To mělo za úkol dále rozvíjet tento sport v Číně a zlepšovat jeho kvalitu. Basketbalista Yao Ming byl dokonce americkým prezidentem Billem Clintonem označen za jakýsi čínský symbol otevřenosti (Shearer 2014: 56).

1.4 Malé státy jako aktéři sportovní diplomacie

Aby bylo možné začít se věnovat samotné sportovní diplomacii malých států, je nutné představit kromě konceptu sportovní diplomacie (viz kapitola 1.1) i koncept malého státu.

Mezi autory dodnes v podstatě neexistuje jedna ústřední teorie, která by přesně definovala, co je to malý stát. Každý může označit stát jako „malý“ z jiného úhlu pohledu – může být malý například rozlohou, politickým vlivem v mezinárodním prostředí, počtem obyvatel, slabší ekonomikou a HDP či nedostatečnými vojenskými kapacitami. Z toho plyne, že malý stát je takový stát, který má určité mocenské nedostatky, především ve své hard power. Velmi často mohou být malé státy závislé na větších státech. Proto je pak naprosto logické, že se malé státy snaží vstupovat a aktivně participovat v mezinárodních organizacích, aby tak získaly většího významu v očích mezinárodní veřejnosti. Největším problémem ve vymezení malého státu je to, že určitý stát může mít například malou rozlohu, malý počet obyvatel¹¹, ovšem může být ekonomicky velmi silný. To je například situace Kataru. Je tak nutné brát v potaz všechny tyto

¹⁰ Diego Maradona během čtvrtfinálového zápasu na mistrovství světa ve fotbale v Mexiku 1986 proti Anglii vsítil gól rukou. Pomezni sudí tehdy danou situaci podle pozdějších rozhovorů zaznamenal, ale nemohl podle tehdejších pravidel upozornit hlavního arbitra (ČT 2017).

¹¹ Například autor David Vital (1967: 8) uvedl horní hranici 10-15 milionů obyvatel. Podle něj je tedy stát, pokud má méně obyvatel, než je tato hranice, považován za malý.

ukazatele najednou (Maass 2009: 66–71). Existují i takové subjekty, a to jak státy, tak i substátní jednotky, o kterých panují pochyby v mezinárodním společenství, ale jsou aktivní ve využívání právě například sportu pro dosažení uznání. Mezi ně patří již zmíněné Kosovo, Palestina, nebo Katalánsko (Houlihan – Zheng 2015: 330–331). Často se lze setkat při vymezení velikosti státu právě s kvantifikovatelnými daty, která logicky a jasně vymezují co je menší a co je větší. To ovšem nemusí vždy odpovídat realitě státu v mezinárodním systému, která je vždy o něco komplikovanější (Maass 2009: 71–72).

Autoři Baldur Thorhallsson a Sverrir Steinsson (2017: 2) kladou důraz i na rozdíly a problémy existující v případech států, které lze považovat za malé v rámci mezinárodního systému. Porovnávají tak například bohaté Lucembursko s výrazným vlivem v rámci Evropské unie (EU) s pobaltskými státy, které sousedí s Ruskou federací a dále například chudé africké státy, jako je Libérie nebo Středoafriická republika. V tomto srovnání lze pozorovat, že rozloha státu nehraje tak významnou roli jako například ekonomika. Autor Tom Long (2017: 144–160) přidává nový pohled na zkoumání problematiky malých států, když představuje možnost ji zkoumat přes asymetrické vztahy mezi státy než pouze skrze velikost, jak tomu bylo u předchozích autorů. Tím chtěl především poukázat na jinou cestu, jak se postupem času propracovat k nějakému obecnějšímu pohledu na to, co je malý stát.

Tím, že malé státy mají zmíněné nedostatky, tak se je snaží zcela logicky nahrazovat. K tomu jim slouží budování soft power, čehož mohou dosáhnout i veřejnou diplomacií a konkrétněji sportovní diplomacií. Vzhledem k tomu, že nemají takové mocenské kapacity jako státy velké, je hlavní prioritou malých států především zviditelnění sebe sama na mezinárodní scéně. Tohoto cíle chtějí dosáhnout využíváním svých omezených možností, které se snaží prezentovat jako své silné stránky. Ukazují tak, že tento přístup je správný, jsou dobří a je třeba jim věnovat pozornost. V případě malých států nevzniká tolik otázka, proč to dělají, jako v případě velkých států, které své akce a postoje musí důkladněji vysvětlovat a obhajovat (Peterková 2008b: 5–7).

Sport a budování sportovní diplomacie může mít pro malé státy hned několik důvodů. Existují například státy, jako je Nový Zéland, kde se konkrétně rugby stalo natolik významným, že vlastně utváří novozélandskou národní identitu a jeho obyvatelé jsou na to patřičně hrdí (viz například Crawford 1995: 5–20). Sport by tak měl pro státy být něčím, co národ sjednotí a udělá ho hrdým. V některých případech, jako je třeba Finsko, může sport napomoci národu k zisku nezávislosti (Sam – Jackson 2015: 5). Další otázkou, se kterou se malé státy v rámci sportu a sportovní diplomacie potýkají, je odliv a příliv talentovaných sportovců. V prvním případě jde o celkem logickou úvahu každého nadějného sportovce – chce být úspěšný a potenciálně lépe finančně zabezpečený. To vede k jeho odchodu z domovské země do zahraničí. S tímto problémem omezujícím úplný rozvoj sportu se potýkají i země jako je Jižní Korea¹² nebo Irsko¹³. V druhém případě se jedná o určitou formu koupení sportovce či sportovců, za účelem posílení sportovního postavení dané země (tamtéž). Jedná se zkrátka o to, že stát nemá dostatek vlastních kvalitních sportovců, ale chce využít popularitu sportu a sportovních akcí pro zvýšení své vlastní v případě úspěchu těchto sportovců. V této strategii se ukázal být dosti úspěšným například Singapur, který vytvořil vlastní schéma tzv. *Foreign Sports Talent Scheme* v 90. letech. Tento přístup jim zajistil sportovce ze zahraničí, kteří Singapur reprezentovali nejvíce v badmintonu a stolním tenisu (Houlihan – Zheng 2015: 338).

Dalším malým státem, který ve větší míře využívá sportovce nenarozené ve vlastní zemi, je Katar¹⁴. Na tuto zemi je dále zaměřena celá kapitola této práce. Z výše uvedeného vyplývá, že se malé státy obecně potýkají

¹² Tamní fotbalová liga tzv. K-League přichází o domácí fotbalové talenty, kteří hledají příležitost a zkušenosti velmi často v evropských klubech, což má výrazný dopad na mladou generaci fotbalistů a především pak na kvalitu sportu na domácí scéně, kdy ani diváci nenavštěvují ligová utkání v počtech, jaká by si zasloužila (Football Co.Uk 2011).

¹³ Autor Patrick McGovern ve svém článku *The Irish brawn drain: English league clubs and Irish footballers, 1946-1995* poukázal na to, že irský fotbal je výrazně poškozován úbytkem fotbalistů, kteří dlouhodobě odcházejí do Spojeného království hrát nejvyšší fotbalovou soutěž Premier League (McGovern 2000: 401–418).

¹⁴ Například za rok 2005 bylo zaznamenáno 38 změn národnosti a to pouze z Keni. Sportovcům byla mimo jiné změněna původní jména na katarská. Uvádí se, že sportovci by měli dostávat přibližně \$1000 měsíčně po celý život s katarským občanstvím, k tomu mají zajištěné bydlení a dostávají bonusy za úspěšnou reprezentaci země (Campbell 2010: 57–58).

s nedostatkem sportovců. S tím dále souvisí nedostatek konkurence v domácím sportu, a tudíž jeho nižší kvalita. Lze tak tvrdit, že se jedná o problém i s politickým přesahem, jelikož nedochází ke správnému propojení sportu a vzdělání – je velmi důležité vést děti ke sportu už od útlého věku, zapojovat jej více do výuky na školách, aby k němu byl vytvořen vztah. Sportu by se tak mělo věnovat více prostoru, aby bylo více sportovců, kteří by tak díky větší domácí konkurenci nemuseli zemi opouštět. Více domácích sportovců a jejich úspěchů by pomohlo z dlouhodobého hlediska povzbudit i již zmíněnou národní hrdost (Sam – Jackson 2015: 5–6).

S celou touto problematikou souvisí i fakt, že se v dnešní době stává rostoucím trendem zapojení zahraničních sportovců v předních světových soutěžích svého druhu. Například v kanadsko-americké *National Hockey League* (NHL) hraje spousta evropských hráčů, kteří jsou hvězdami ve svých týmech. Dobrým příkladem je český hokejista David Pastrňák. Podobná situace je i ve fotbalové *Premier League*, kdy je běžným obrázkem to, že v základních sestavách nejlepších klubů této soutěže je pravidelně minimální počet anglických fotbalistů. Na druhou stranu je v tomto případě velmi pozitivní, že tito zahraniční hráči zvyšují popularitu své domovské zemi, kde jsou často považováni za významné osobnosti.

Pokud chce být nějaký stát zviditelněný díky sportu, je však nejlepší možností pořádat nějakou významnou sportovní akci jako jsou mistrovství světa, kontinentální šampionáty či olympijské hry. Pořadatelství je typickým nástrojem sportovní diplomacie velmi známé už z historie. Mezi nejznámější příklady patří LOH v Berlíně 1936 uskutečněné v té době nacistickým režimem v Německu nebo Mistrovství světa ve fotbale v roce 1934, která byla ovládána fašistickým režimem Benita Mussoliniho (Murray – Pigman 2014: 1100).

Pořádání sportovních akcí je velmi nákladná činnost a ne vždy zaručuje úspěch. Pokud bude pořadatelství úspěšné, bude na celou zemi nahlíženo pozitivně. Může však nastat situace, kdy nepůjde vše ideálně dle předem

stanoveného plánu, a nastanou určité kontroverze. V tomto případě by akce byla víceméně neúspěšná, což má vždy negativní dopad na image daného státu. Jedním z nejčastějších problémů při organizaci akce bývá právě samotné pochybení v organizování. To může způsobit celá řada faktorů od nedostatečné reklamní kampaně až po nezájem domácích i zahraničních fanoušků. Příkladem je Švédsko a jeho pořadatelství Mistrovství světa v ledním hokeji v roce 2012 a 2013 společně se sousedním Finskem. Švédská asociace ledního hokeje (SIHA) se tehdy dostala do ztráty 3,5 miliónu eur za obě mistrovství dohromady. Jak řekl sám tehdejší předseda SIHA Christer Englund (Johnstone 2015), tak „za posledních dvacet let [...] nikdo nebyl ve ztrátě kromě nás [Švédska] v roce 2013“. SIHA v pořadatelství šampionátu nebyla podpořena ani ze strany švédské vlády, ani ze strany pořadatelských měst. K tomu se přidal nezájem domácích fanoušků, kteří neměli zájem o nákup drahých vstupenek na jednotlivá utkání hlavně z toho důvodu, že platí nemalé sumy za možnost sledovat hokej v televizi. Právě proto valná většina fanoušků sledovala zápasy z domova. Hlavním finančním problémem pak bylo nevyprodání semifinálových zápasů a utkání o bronzovou medaili, kde je vstupné logicky vyšší než v předchozích částech turnaje (tamtéž).

Mezi další nástroje sportovní diplomacie patří například vstup a aktivní participace v rámci sportovních organizací nebo využívání sportovců jako „diplomatů“. Obojí bylo již zmíněno výše v kapitole 1.3.

Sport se stal významným diplomatickým nástrojem i pro Dereka Shearera (2014: 54) při výkonu jeho funkce na pozici velvyslance USA ve Finsku v době vlády prezidenta Clintona. Sám Shearer si tak získal velmi vlivné postavení na své pozici díky hraní tenisu například i s tehdejším finským premiérem Esko Ahem. Autor tyto snahy o lepší vztahy označil za „tenisovou diplomacii“. Jeho dalšími projevy sportovní diplomacie ve Finsku byly návštěvy nejrůznějších sportovních klání, ať už se jednalo o lední hokej, basketbal či americký fotbal. Když některá z utkání nesledoval společně s premiérem, tak je například zahajoval, jako tomu bylo v případě amerického fotbalu. Stal se tak velmi

oblíbeným i v očích finské veřejnosti a tím také velmi úspěšným ve své formě sportovní diplomacie (tamtéž).

Dalším příkladem sportovní diplomacie v praxi je sponzoring sportovních celků nebo jednotlivců. Ten je právě jedním z nejvýznamnějších nástrojů sportovní diplomacie vedle pořádání vrcholných sportovních akcí v dnešní době. Většinou jsou to právě malé státy, které se k této strategii uchylují. Známymi příklady jsou sponzorování fotbalových klubů Atlético de Madrid ze strany Ázerbájdžánu, Barcelony od *Qatar Airways*¹⁵, Manchesteru City od *Etihad Airways*, nebo londýnského Arsenalu od společnosti *Emirates*¹⁶ a ze strany Rwandy. Letecké společnosti v těchto případech pocházejí ze států, které zbohatly díky nalezištím ropy na svém území a jsou vlastněny vládou či vládci dané země. V případech Kataru, Ázerbájdžánu a Rwandy je mimo jiné jejich sponzorování popsáno v dalších kapitolách této práce. Obecně je sponzoring sportovců a sportovních klubů poměrně úspěšnou součástí sportovní diplomacie. Platí zde stejné pravidlo, jako v jiných otázkách: čím větší, tím lepší. To znamená, že čím více sponzorování a čím větší klub, tím více získá daný aktér pro svou měkkou moc (Krzyzaniak 2018: 498–499).

2 Případová studie státu Katar

V úvodu diplomové práce byly uvedeny nástroje sportovní diplomacie jako komparační kritéria této práce. Mezi tyto nástroje v případě Kataru patří právě například sponzoring či nákup sportovních klubů, organizace či snaha organizovat a sponzorovat sportovní akce malého i velkého významu, účast na vrcholných sportovních akcích a plno dalších. Tomu všemu se věnují následující kapitoly.

¹⁵ Mimo španělský fotbalový klub FC Barcelona tato letecká společnost sponzorovala i mnoho dalších fotbalových celků, jako například italský AS Řím nebo německý FC Bayern.

¹⁶ Tak jako *Qatar Airways* sponzoruje či sponzorovala letecká společnost *Emirates* více fotbalových klubů. Mezi ty nejznámější mimo zmíněný Arsenal patří například francouzské Paris Saint-Germain FC, španělský Real Madrid, italský AC Milán nebo německý Hamburger SV.

2.1 Sponzoring sportovních klubů

Jedním z nejznámějších nástrojů sportovní diplomacie státu Kataru je sponzorování sportovních klubů, především pak těch fotbalových. Vzhledem k tomu, jaký má Katar obrovský finanční příjem z ropy, tak má potřebu tyto peníze vhodně využít ke zvýšení své popularity. Hlavním strůjcem katarského sponzoringu je *Qatar Sports Investment (QSI)*¹⁷, což je jedna z mnoha odnoží tzv. *Qatar Investment Authority (QIA)* spadajícím přímo pod katarskou vládu. QSI se především orientuje na sponzorování nebo přímo na koupi velkých a především evropských fotbalových klubů (Reiche 2014: 7).

Prvním fotbalovým týmem, který byl sponzorován ze strany Kataru, byla FC Barcelona. Tato situace byla výjimečná nejen pro Katar samotný, ale i pro fotbalovou Barcelonu, jelikož se jednalo tehdy v roce 2011 o vůbec prvního sponzora, který měl umístěné své logo na dresech katalánského velkoklubu¹⁸. Barcelonský fotbalový celek byl k přijetí sponzoringu doveden tíživou finanční situací klubu. Loga *Qatar Foundation* (sezóny 2011/2012 a 2012/2013) a pozdější *Qatar Airways* (od sezóny 2013/2014 do 2016/2017) přinesly klubu každou sezónu 30 miliónů eur (Krzyzaniak 2018: 506). Klub se i přes jasnou finanční tíseň snažil vysvětlit svým příznivcům přijetí sponzora na dresy po tak dlouhé době. Hlavním argumentem bylo, že je *Qatar Foundation* (celým názvem *Qatar Foundation for Education, Science and Community Development*) vlastně jako *UNICEF*, tudíž nezisková a ve své podstatě dobročinná organizace. I přesto s tím někteří fanoušci měli problém. Druhé logo, *Qatar Airways*, bylo pro FC Barcelonu opět něčím novým, protože se jednalo o první komerční logo sponzora na dresech. Celkově se Kataru sponzoring barcelonského fotbalového

¹⁷ QSI byla založena v roce 2004 s cílem podílet se na profitabilních sportovních projektech jak v rámci Kataru, tak mimo něj. V čele QSI je předseda Nasser Al-Khelaifi, což je současně i prezident fotbalového klubu Paris Saint-Germain (QSI nedatováno).

¹⁸ Do té doby byly dresy barcelonského týmu od jeho založení v roce 1899 vždy tzv. čisté, což jen utvrzovalo katalánskou hrdost. Jedinou výjimkou bylo umístění loga *UNICEF* na dresy mezi lety 2006-2011, kdy ovšem FC Barcelona zaplatila fondu přibližně 1,5 miliónu eur, aby mohla nosit logo *UNICEF* na svých trikotech (Krzyzaniak 2018: 506).

klubu velmi vyplatil a jeho sportovní diplomacie tak v tomto směru byla úspěšná. FC Barcelona je mezi fotbalovými fanoušky po celém světě jedním z nejpopulárnějších týmů a navíc velmi úspěšným. V roce 2014 se dokonce stal národní branding Kataru nejrychleji rostoucím ze všech (tamtéž: 506–507).

Kromě Španělska a Francie (viz následující kapitola 2.2) se v posledních letech Katar zaměřil i na další dvě evropské země s nejkvalitnějšími fotbalovými soutěžemi. První z nich je Itálie, kde se konkrétně jedná o sponzorování celku z hlavního italského města Říma – AS Řím. Stejně jako v případě FC Barcelony se jedná o vyobrazení loga *Qatar Airways* na přední straně dresu. Dohoda mezi oběma stranami byla uzavřena v květnu 2018 a platí až do sezóny 2020/2021. Navíc toto sponzorství přišlo v době, kdy se AS Řím ucházel o postup do finále slavné Ligy mistrů (AS Roma 2018).

Další evropskou zemí, kde se dále Katar rozhodl investovat do fotbalového klubu, je Německo. V březnu 2018 tak byla uzavřena dohoda s mnichovským fotbalovým gigantem FC Bayern¹⁹. Hráči tohoto týmu tak budou na svých dresech nosit logo *Qatar Airways* po dobu pěti let, do konce sezóny 2022/2023. V případě FC Bayern však není logo katarské letecké společnosti na přední části trikotu, ale nachází se na levém rukávu. V roce 2018 se ovšem nejednalo o první kontakt mezi Katarem a FC Bayern, protože již od roku 2016 měl klub dohodu s mezinárodním letištěm Hamad v Dauhá, hlavním městě Kataru. Tudíž lze usuzovat, že podpis sponzorství s *Qatar Airways* vyplynul z už dříve vybudovaných vztahů²⁰. Navíc již od roku 2011 FC Bayern pravidelně absolvuje svou zimní přípravu na jarní část sezóny právě v Dauhá na půdě místní sportovní akademie *Aspire Academy* (Qatar Airways Group 2018).

Aspire Academy se ovšem nestala známou jen díky tomu, že v jejích prostorách každoročně trénuje slavný mnichovský klub. Akademii proslavil především program *Aspire football dreams*, což by měl být údajně největší

¹⁹ Fanoušci bavorského velkoklubu to nesou poněkud nelibě. Proti vazbě Bayernu a Kataru se vyjadřují například během zápasů svého klubu různými bannery s nápisy (Van OpDorp – Ford 2019).

²⁰ Mezinárodní letiště Dauhá Hamad náleží skupině *Qatar Airways*.

fotbalový projekt na světě. Tento program každý rok vyhledává mladé nadějně fotbalisty z 16 zemí ze třech kontinentů (Afrika, Asie, latinská Amerika), kteří podstupují testy. Když těmito zkouškami projdou, mohou využít šanci žít právě na *Aspire Academy* v Dauhá (druhá akademie je v Senegal), přičemž jsou jim hrazeny veškeré potřebné výdaje pro jejich vlastní rozvoj. Akademie se dále proslavila koupí druhořadového belgického fotbalového celku KAS Eupen, který využívá k prověření svých talentů v soutěžních utkáních (Reiche 2014: 7). KAS Eupen hraje aktuálně nejvyšší belgickou fotbalovou soutěž *Jupiler Pro League*. Navíc v roce 2019 podepsal sponzorskou smlouvu s *Qatar Airways* a tak od sezóny 2019/2020 má na svých dresech logo této společnosti (Töre 2019a).

Sponzoring fotbalových klubů ze strany Kataru se ovšem nezaměřil pouze na evropské velkokluby, ale i na jeden z nejznámějších jihoamerických celků – argentinskou Boca Juniors. Dohoda byla uzavřena ve stejné době jako v případech AS Řím a FC Bayern na jaře 2018 a to do konce sezóny 2020/2021. Prohlášení výkonného ředitele skupiny *Qatar Airways* Akbara al-Bakera, že „jako letecká společnost [jsou] hrdí na to, že [mohou] oslavit [...] pevné vztahy s Jižní Amerikou a [jejich] partnerství s Boca Juniors dále posiluje [...] závazek vůči kontinentu“, jen potvrzuje strategický význam tohoto sponzorství (Gulf-Times 2018). Už na konci roku 2016 začalo *Qatar Airways* výrazněji upevňovat vazby na latinskou Ameriku díky investicím do *LATAM Airlines*. Konkrétně se jednalo o zisk 10 % podílu z této jihoamerické letecké společnosti (tamtéž).

Mimo fotbalové kluby jsou katarské aerolinie od roku 2018 partnerem i amerického basketbalového týmu Brooklyn Nets hrajícího tamní NBA (Koch 2019: 10). Dále investují do dostihového sportu, tenisu či australského fotbalu. O některých z těchto příkladů je napsáno v dalších kapitolách.

2.2 Nákup sportovních klubů

Dalším investičním počinem QSI bylo zakoupení pařížského fotbalového týmu Paris Saint-Germain (PSG) v roce 2011. Tak se stal prezidentem klubu Nasser Al-Khelaifi, což je zároveň i předseda QSI, které se stalo vlastníkem PSG (Reiche 2014: 7). V podstatě ihned začali katarští vlastníci do klubu investovat a přiváděli fotbalové hvězdy. Mezi přichozími hráči tak byli například David Beckham (Anglie), Lucas Moura, Thiago Silva (oba Brazílie), Zlatan Ibrahimović (Švédsko), Edinson Cavani (Uruguay) či pozdější příchody jako David Luiz (Brazílie), Ángel di Maria (Argentina), Kylian Mbappé (Francie) nebo nejdražší hráč historie Brazilec Neymar. PSG je aktuálně sponzorováno několika katarskými společnostmi: *Qatar Airways*, *QTA* (Katarský úřad pro turistiku), *Ooredoo* (telekomunikační společnost se sídlem v Dauhá) a *QNB* (Katarská národní banka). Všichni tito sponzoři jsou řazeni do skupiny tzv. prémiových partnerů PSG (PSG nedatováno). Mezi těmito partnery je i *BeIN Sports*²¹ – síť sportovních kanálů spadajících do skupiny *BeIN Media Group*, jejíž předseda je již známý prezident PSG, Nasser Al-Khelaifi (BeIN Media Group nedatováno a). *BeIN Sports* tak mimo jiné sporty a soutěže vysílá i francouzskou nejvyšší fotbalovou soutěž *League 1* a tak sledují fanoušci i v Kataru svůj oblíbený pařížský tým (BeIN Media Group nedatováno b).

Paris Saint-Germain také pravidelně pořádá svou tzv. zimní tour do Kataru, kde se připravuje na další část fotbalové sezóny. V lednu roku 2019 například přicestoval do Dauhá celý první tým PSG s kompletním realizačním týmem a po dobu čtyř dnů využívali prostředí *Aspire Academy*. Tamní fanoušci pařížského klubu, kteří mají možnost sledovat svůj oblíbený celek díky *BeIN Sports*, se dokonce mohli se svými idoly setkat. Měli také možnost zúčastnit se otevřeného tréninku PSG na *Khalifa International Stadium*. PSG má dokonce od roku 2012 podepsanou smlouvu s Katarskou národní radou pro cestovní ruch (QNTC). Tato dohoda má za cíl zvyšovat cestovní ruch v Kataru a přilákat tak více nejen rekreačních turistů. Mimo jiné QNTC stojí za mnohými návštěvami

²¹ Jedná se o původní *Al Jazeera Sport*, který byl v roce 2014 pozměněn právě na *BeIN Sports* (BeIN Media Group nedatováno).

nejen prvního fotbalového týmu PSG, ale i dámského v letech 2013 a 2015, nebo házenkářského celku Paris Saint-Germain v roce 2015 (Gulf-Times 2019).

Vedle nákupu PSG ze strany katarské QSI se ovšem často zapomíná na koupi jiného evropského klubu, kterým je španělská Málaga CF. Tento fotbalový celek však nepořídila zmíněná QSI, ale osoba katarského šejka Abdullaha bin Nasser Al-Thaniho za 36 miliónů eur v roce 2010 (Storer 2018). Hned od první sezóny, kdy byl Al-Thani vlastníkem, se začalo utrácet za hráčské i realizační posily. Nedařilo se ovšem podle očekávání. Rozhodující změnou k lepšímu byla akvizice zkušeného chilského trenéra Manuela Pellegriniho. Nový trenér složil během roku 2011 díky vyššímu rozpočtu klubu konkurenceschopný tým, který byl schopen zdatně bojovat o první příčky ve španělské nejvyšší fotbalové soutěži *La Lize*. Přivedl buďto veterány jako Martina Demichelise (Argentina) či Ruuda van Nisterlooye (Nizozemsko), nebo vycházející hvězdy Nacho Monreala a Isca (oba Španělsko). Investice šejka Al-Thaniho se jevila velmi dobře během sezóny 2012/2013, kdy se Málaga CF poprvé ve své historii účastnila slavné Ligy mistrů. Týmu se povedlo dostat dokonce až do čtvrtfinále, kde jejich cestu ukončila německá Borussia Dortmund. Tento úspěch by se dal označit za začátek konce španělského klubu. Velké výdaje za hráče vysoce převyšovaly zisky Málagy CF, což vyústilo k porušení pravidel finančního fair-play nastavené Unií evropských fotbalových asociací (UEFA). Málaga CF tak byla v roce 2013 prvním evropským celkem, kterému bylo zakázáno účastnit se kontinentálních soutěží UEFA. Klub byl také postupně donucen prodávat své hvězdy. Al-Thani se svým přístupem a machinacemi mimo hřiště vytvořil nespočet dluhů a způsobil řadu skandálů, jako například když převedl akcie klubu z jedné své společnosti na jinou za symbolickou částku jednoho eura. Vše vyústilo k sestupu Málagy CF v roce 2018 do druhé nejvyšší soutěže, kde se nachází dodnes (tamtéž).

2.3 Sponzoring sportovních akcí

Dalším nástrojem sportovní diplomacie Kataru, i když ne tak významným jako předešlé, je sponzorování sportovních událostí menších i větších rozměrů. Znáмым příkladem je sponzoring prestižních dostihových závodů celosvětového významu – francouzský *Prix de l'Arc de Triomphe* a britský *Glorious Goodwood Festival*. Obě události financuje *Qatar Racing and Equestrian Club* (QREC) a od roku 2019 i *Qatar Airways* (Grix a kol. 2019: 102–103; Töre 2019b). Do dostihů se dále zapojila i *Qatar Investment & Projects Development Holding Company* (QIPCO), která pro změnu sponzoruje slavný britský *Royal Ascot*. Pro tento dostih se jednalo o historický milník, neboť podpis smlouvy s QIPCO v roce 2014 byl vůbec prvním komerčním obchodem v rámci historie celého závodu. Společnost QIPCO nezhálela a dále chtěla rozšiřovat své pole působnosti v britském dostihovém prostředí. Hned o rok později, v roce 2015, katarská společnost podepsala další smlouvu, tentokrát s *British Champions' Series*. Slavná série dostihových závodů si touto dohodou přišla na rekordních 50 miliónů liber (Grix a kol. 2019: 102–103). Mezi další sponzorované dostihy ze strany QIPCO patří ještě francouzský *Prix du Jockey Club* nebo irský *Irish Champion Stakes* (QIPCO nedatováno). Zajímavé je taktéž spojení katarské společnosti s *Goffs London Sale*, což je aukce plnokrevných koní, která se koná v předvečer zmíněného *Royal Ascot*. Tuto událost si nenechá ujít žádný významný člověk z celého dostihového světa (*Goffs London Sale* nedatováno).

Mezi významné katarské sponzory mezinárodních sportovních událostí se samozřejmě zařazuje i *Qatar Airways*. Pro většinu šampionátů figuruje *Qatar Airways* spíše jako oficiální letecký přepravce. Jedním z příkladů je sponzoring FIFA, kdy letecká společnost byla již při fotbalovém mistrovství světa 2018 v Rusku oficiálním přepravcem. Právě od roku 2018 je oficiálním přepravním partnerem i pro každoročně konané Mistrovství světa klubů, ženské Mistrovství světa či své vlastní katarské Mistrovství světa ve fotbale v roce 2022 (Töre 2019a). Katarské aerolinie dříve sponzorovaly i celkem úspěšný cyklistický závod *Tour of Qatar*, který byl podporován i Mezinárodní cyklistickou unií

(UCI). Zajímavé bylo, že *Tour of Qatar* měl i svou ženskou verzi²². Ke zrušení závodu ovšem došlo v roce 2016 kvůli nedostatku sponzorů (BBC 2016; Gulf-Times 2013). Mezi novější sponzorství sportovních událostí ze strany *Qatar Airways* patří tenisový turnaj *Qatar Total Open Tennis Tournament 2020* konaný v únoru 2020 v Dauhá (Qatar Airways 2020). Tento turnaj byl současně sponzorován i ze strany *Qatar Duty Free* (QDF), dceřiné společnosti *Qatar Airways*, která představuje bezcelní zónu na mezinárodním letišti Hamad v Dauhá (Qatar Duty Free nedatováno). QDF finančně podporuje i jiné sportovní události. Příkladem je *Commercial Bank Golf Masters*. Tento každoroční golfový turnaj v katarském Dauhá je zároveň sponzorovaný i katarskou bankou *Commercial Bank of Qatar* (Qatar Airways 2020). Další významnější mezinárodní sponzoring ze strany *Qatar Airways* je vůči fotbalovým soutěžím v Jižní Americe organizovaných Jihoamerickou fotbalovou konfederací (CONMEBOL). V tomto případě se jedná opět o pozici oficiálního leteckého přepravce (MENAFN 2020).

Tato strategie sponzorování sportovních událostí zcela evidentně není pro katarskou sportovní diplomacii prioritní. Mimo jmenované příklady je dále katarskými společnostmi financována řada dalších sportovních akcí, ovšem nejedná se o nic zásadního. Jde většinou o menší domácí soutěže a turnaje v různých sportech.

2.4 Pořádání sportovních akcí

Někomu by se to mohlo zdát zvláštní, ale Katar je ve 21. století celkem častou sportovní destinací. Katarští představitelé se velmi snaží ukázat svou zemi mezinárodní veřejnosti právě pořádáním sportovních akcí. Cílem této aktivity je samozřejmě zvýšit atraktivitu Kataru tak, aby země přitahovala více turistů a případných investorů. Lze konstatovat, že tento přístup je poměrně úspěšný.

²² Ženská verze tohoto závodu je významná především tím, že u valné většiny cyklistických závodů nejsou verze pro obě pohlaví. Není to standardní situace.

Mnohé z významnějších sportovních událostí pořádaných Katarem se konají každoročně. Mezi hlavní z nich patří například *Qatar ExxonMobil Open* (tenisový turnaj známý také jako *ATP Qatar Open*), v předchozí kapitole zmíněné *Commercial Bank Golf Masters*, atletický mítink *IAAF Diamond League* nebo Mistrovství světa silničních motocyklů²³ (*MotoGP*). V souvislosti s uvedením motosportu je důležité zmínit i dosavadní neúspěšnou snahu Kataru o pořádání závodu seriálu Formule 1 na svém území²⁴. Další významné sportovní akce, které se konaly na území Kataru, byly například Asijské hry v roce 2006, AFC Asijský fotbalový pohár a Panarabské hry obojí v roce 2011, UCI Mistrovství světa v silniční cyklistice 2016 nebo IAAF Mistrovství světa v atletice 2019. Mezi další zajímavé sportovní události, které se konaly v katarském hlavním městě Dauhá, lze zařadit i italský fotbalový superpohár *Supercoppa Italiana* v roce 2014. V tomto jedinečném utkání se střetl slavný Juventus Turín (vítěz italské nejvyšší fotbalové soutěže *Serie A* v sezóně 2013/2014) s neméně slavným celkem SSC Neapol (ve stejné sezóně vítězem italského ligového poháru *Coppa Italia*). Fanoušci v Dauhá tehdy mohli sledovat dramatické utkání, které ovládla SSC Neapol až po penaltovém rozstřelu (BBC 2014a). Katar hostil i FIFA Mistrovství světa klubů v roce 2019, kdy ve finále na stadionu *Khalifa International Stadium* zvítězil anglický Liverpool (Qatar 2022 nedatováno a).

Historickým katarským milníkem v pořádání významných sportovních událostí bude ovšem rok 2022, kdy tato malá země v Perském zálivu hostí Mistrovství světa v kopané. Jen pro představu, v roce 2020 země hostí 65 sportovních akcí regionálního i kontinentálního významu. Toto číslo je vyšší oproti předchozímu roku 2019 (BeIN Sports 2020). Jak k této informaci dodal generální tajemník Katarského olympijského výboru (QOC), Jassim bin Rashid

²³ Slavné MotoGP se koná v Kataru každoročně už od roku 2004. Od roku 2007 se jedná dokonce o úvodní podnik celé sezóny. Závodí se na okruhu Losail, který leží nedaleko hlavního města Dauhá. Sponzorem závodu je katarská banka QNB, jejíž zkratka je obsažena i v jeho samotném názvu (MotoGP nedatováno).

²⁴ Katarská snaha o pořádání závodu Formule 1 je podle všeho blokována tím, že jsou již dva další závody tohoto motoristického seriálu na Blízkém východě – ve Spojených arabských emirátech a především pak v Bahrajnu (Straw – Noble 2015).

Al Buenain (tamtéž), tak „[t]o jen ukazuje úspěch různých národních sportovních federací v Kataru a [také] jak katarská sportovní komunita jasně sdílí stejné hodnoty a ambice“. Tato kapitola a následující podkapitoly se zaměřují především na ty nejvýznamnější události, kdy Katar danou akci pořádal, nebo se o nějaké pořadatelství neúspěšně ucházel (Olympijské hry 2016 a 2020).

2.4.1 Asijské hry 2006

Zlomovým bodem pro Katar nejen ze sportovního pohledu bylo pořadatelství tzv. Asijských her²⁵ v roce 2006. Tato svým způsobem „malá olympiáda“ je specifickou sportovní událostí. Kromě toho, že už podle svého názvu je kontinentálně omezena na asijské země, tak její pořadatelé kladou důraz na odlišnost a originalitu. Jednou ze zásadních charakteristik těchto her je fakt, že se na hrách soutěží kromě klasických olympijských i v místních sportech (Attali 2014: 4–5). Proto mohli lidé na této události dodnes vidět například různá bojová umění a dokonce i e-sport²⁶, jak tomu bylo na Asijských hrách v Indonésii v roce 2018 (Česká asociace esportu 2018; Olympic Council of Asia nedatováno a).

Asijské hry v Kataru v roce 2006²⁷ probíhaly kvůli počasí během prosince, stejně jako budoucí Mistrovství světa v kopané 2022. Hostícím městem bylo hlavní město Dauhá. V pořadí již 15. hry byly historicky poprvé pořádány arabskou zemí a navíc se staly prvními, kterých se zúčastnilo všech 45 členských zemí Asijské olympijské rady. Pro Katar to bylo už jen řečí těchto čísel velmi významné. Navíc měly Asijské hry v Kataru ještě jedno významné prvenství – poprvé je sledovali lidé z Evropy díky přenosovým právům celo-evropské sportovní stanice Eurosport (Olympic Council of Asia nedatováno b). Katarští

²⁵ Asijské hry jsou pořádány Asijskou olympijskou radou a jsou největší multi-sportovní událostí hned po olympijských hrách. Konají se stejně jako olympijské hry jednou za čtyři roky. Vycházejí ze základních sportů, jako jsou atletika a plavání, ovšem specifické jsou v tom, že se dále soutěží v místních sportech konkrétního státu, který je pořádá (Olympic Council of Asia nedatováno a).

²⁶ E-sport je zkratka pro elektronický sport. Již z názvu vyplývá, že se soutěžící utkávají v různých počítačových hrách.

²⁷ O tom, že organizovat tyto hry v roce 2006 bude právě Katar, se rozhodlo již v listopadu 2000 (Attali 2014: 5).

představitelé se příležitosti výrazněji zvýšit povědomí o své zemi díky tomuto pořadatelskému chopili velmi zodpovědně. Krátce po oznámení, že právě oni budou 15. Asijské hry hostit, sestavili tzv. *Doha Asian Games Organisation Committee* (DAGOC). Tento výbor jak se ukázal, tak fungoval velmi centralizovaně a byl plný odborníků, což vedlo k úspěchu celé akce. Významnou roli sehrála i televizní stanice *Al Jazeera*, která sloužila jako hlavní prostředník mezi hrami a veřejností (Attali 2014: 5–6).

Úspěšné pořadatelské služby Asijských her přineslo Kataru důležité mezinárodní uznání a prestiž, když přesvědčil, že je schopen pořádat velké sportovní akce. Podle Michaëla Attaliho (2014: 6) si katarští představitelé vhodně zvolili sport právě jakou součást své zahraniční politiky, protože moc dobře vědí, v jak nestabilní politické oblasti se nacházejí. Tím, že Katar ve své sportovní diplomacii jedná právě tak, jak jedná, dává najevo, že existuje a chce být součástí mezinárodního sportovního společenství, což by mu zaručovalo určitou formu jistoty a bezpečnosti. Je nezpochybnitelným faktem, že sport obrovskou měrou přispěl ke zvýšení celosvětového povědomí o Kataru. Zatím se ovšem této malé zemi v Perském zálivu nepodařilo získat pořadatelské olympijských her (viz kapitola 2.4.3). Ale právě Asijské hry jsou důkazem, že by mohl být Katar v budoucnu vhodným adeptem na jejich hostění.

2.4.2 UCI Mistrovství světa v silniční cyklistice 2016 a IAAF Mistrovství světa v atletice 2019

Faktem je, že se cyklistika stává neustále populárnějším sportem v Kataru. Spousta jeho obyvatel tak využívá jízdu na kole rekreačně, ale samotný sport se taktéž těší většímu zájmu, než tomu bylo dříve. Jedním z hlavních příčin tohoto nárůstu je pořádání UCI Mistrovství světa v silniční cyklistice v roce 2016, čímž katarští představitelé opět získali pro svou zemi jedno sportovní prvenství – Katar se stal první zemí Blízkého východu, která tento slavný závod pořádala (Aguilar 2016). Zisk pořadatelského tohoto mistrovství Kataru se ovšem neobešel

bez názorů, jako například, že se jednalo o finanční faktor, který rozhodl o přidělení pořadatelství. Tato nařčení byla oprávněná, protože UCI od katarských představitelů tehdy skutečně obdržela částku přibližně 11 miliónů dolarů. UCI se ovšem rozhodla přinést cyklistiku i do zemí, kde není tak populární (Koch 2018: 2018).

I přes to, že se samotný závod konal v říjnu 2016, tak byl velmi kritizován za náročné klimatické podmínky. Teploty se ve dnech konání mistrovství pohybovaly okolo 37 stupňů Celsia (tamtéž: 2019). Bylo tak často k vidění, že závodníci používali například i různé chladicí prostředky a hodně ledu. Stejně tomu bylo s vysokou spotřebou bidonů s vodou. Ve výsledku měl šampionát i poměrně nízkou návštěvnickou účast. Převážná většina fanoušků navíc dorazila z Evropy podporovat své domácí závodníky (Matějka 2016). Stejně tak byla kritizována i vzdálenost, kterou museli nejen závodníci urazit, vzhledem k tomu, že většina světové špičky pochází z Evropy (Koch 2018: 2019). Katar samotný své pořadatelství evidentně hodnotil jako úspěšné, zatímco účastníci a pozorovatelé většinou nikoliv. UCI Mistrovství světa v silniční cyklistice v roce 2016 bylo navíc dosud posledním významným mezinárodním závodem na katarské půdě, jelikož ještě na konci roku 2016 bylo ohlášeno zrušení každoročního závodu *Tour of Qatar* (viz kapitola 2.3).

Stejně jako v případě UCI Mistrovství světa v silniční cyklistice 2016, tak i IAAF Mistrovství světa v atletice 2019 konané v hlavním městě Dauhá bylo poprvé, co se tato akce konala v některé ze zemí Blízkého východu. Hodnocení úspěšnosti akce bylo taktéž jako v případě cyklistického šampionátu spíše negativní. Důvody proč tomu tak bylo, se opět nijak zásadně neliší. Atletické mistrovství se konalo na přelomu září a října, takže teploty byly stále velmi vysoké a k tomu se přidala i vlhkost vzduchu. Katarští představitelé kvůli tomu přesunuli řadu soutěží často až do nočních hodin místního času. Pro pořadatele byl však větší problém v návštěvnosti šampionátu. V prvních dnech tak stadion (*Khalifa Stadium*, Dauhá) zel prázdnotou. Poté organizátoři rozhodli, že umožní lidem vstup zdarma, což vyústilo v opačný extrém – stadion byl přeplněný, že se

ani lidé, kteří měli vstupenky zakoupené z předprodeje, nemohli posadit (Ghani 2019). I přes to všechno hodnotila Mezinárodní asociace atletických federací (IAAF) celou událost velmi pozitivně. Zřejmě tak hodnotili především vynikající zázemí, které bylo v Dauhá pro sportovce připraveno či unikátní světelnou show, která doprovázela na stadionu celé mistrovství (tamtéž).

2.4.3 Neúspěšné pokusy o organizaci olympijských her

Ne v každém případě vychází katarským představitelům vše podle jejich představ. Například už se delší dobu snaží ucházet o pořádání olympijských her. Konkrétně se Katar ucházel o letní olympijské hry v roce 2016 (Rio de Janeiro, Brazílie) i o následující, které se původně měly uskutečnit v roce 2020 v japonském Tokiu. Ani letní olympijské hry v roce 2024 a 2028 v Kataru nebudou, jelikož s nabídkou uspěla Francie a Paříž, respektive Spojené státy americké a konkrétně město Los Angeles. Důvody, proč Mezinárodní olympijský výbor (IOC) nedovolil možnost konání her v Dauhá již dvakrát, jsou zcela zřejmé. Jsou jimi především klimatické podmínky, které v zemi panují během ročního období, kdy se letní olympijské hry konají. Obecně by tak došlo například k ohrožení zdraví atletů z vyčerpávajících vysokých teplot. Přesun termínu konání olympijských her by v tomto případě nebyl nejrozumnějším řešením, protože by velmi pravděpodobně měly hry nízkou účast. Z logické úvahy vyplývá, že v letních měsících mají lidé více času, narozdíl od podzimních měsíců. Podobné námitky byly vznášeny i na další akce, které ovšem Katar bude pořádat, jako například Mistrovství světa ve fotbale 2022 (Reiche 2014: 4).

Již zaznělo v kapitole 2.4.1 o pořádání Asijských her v roce 2006, že je Katar schopen pořádat významné celosvětové sportovní události typu olympijských her. Vzhledem k až nadbytku financí je pro jeho představitele oproti mnoha jiným kandidátům „snadné“ připravit vzorově vypadající a fungující velkou sportovní akci, ovšem velkou překážkou mu jsou právě klimatické podmínky. Většina akcí, které již Katar pořádal, probíhala de facto

v zimních měsících, aby byly venkovní teploty únosné. Je možné, že se Katar svého snu pořádat olympijské hry jednou dočká, ale bude nutné udělat celá řada kompromisů a to nejen ze strany IOC, ale třeba i samotných sportovců a ostatních zainteresovaných aktérů.

2.4.4 Mistrovství světa v kopané 2022

Zcela jistě historicky největší sportovní událostí, která se bude v Kataru konat, je Mistrovství světa ve fotbale v roce 2022 (MS 2022). Už jen katarský dílčí úspěch, že byl vůbec zvolen pro pořádání tak významné a celosvětově sledované akce, znamená pro tuto malou zemi v Perském zálivu mnohé. Jeho prestiž se výrazně zvýšila po celém světě a i v pro Katar nejdůležitějším regionu Blízkého východu – mezi všemi muslimy. Vhodným srovnáním je Jihoafrická republika, která šampionát pořádala již dříve v roce 2010. Tehdy se jednalo o obrovský úspěch celého afrického kontinentu. Pro katarské představitele je tato událost určitě důstojnou náhradou za jejich předchozí neúspěch s pořadatelstvím olympijských her.

Katar svou cestu za získáním pořadatelství MS 2022 oficiálně zahájil v roce 2009. Nejdůležitějším rokem byl však ten následující. Mezi ambasadory téměř od začátku celé kampaně byli například bývalý nizozemský fotbalista Ronald de Boer, bývalý argentinský útočník Gabriel Batistuta, bývalý katalánský fotbalista a dnes veleúspěšný trenér Pep Guardiola nebo francouzská legenda a také současný trenér Zinedine Zidane (Qatar 2022 nedatováno a). Ještě před samotným zvolením Kataru jako pořadatele MS 2022 vznikl v roce 2010 dokonce fotbalový projekt s názvem *Generation Amazing*²⁸ (Qatar 2022 nedatováno b). K slavnostnímu zvolení pořadatele došlo 2. prosince 2010.

²⁸ Program *Generation Amazing* slouží jako nástroj rozvojové spolupráce Kataru. Je aktivní nejen v této zemi, ale především v zemích, kde je potřeba rozvojové pomoci. Typickou aktivitou programu je zapojení mladých lidí do společnosti skrze fotbal, který je má určitým způsobem rozvíjet a přispět ke vzdělání. Dále dochází například k výstavbě nových fotbalových sportovišť. V roce 2019 podepsal program

Po představení Kataru jako hostící země 22. fotbalového mistrovství světa se strhla vlna nevole. Často tak zaznívala nařčení, že byli členové výkonného výboru FIFA, kteří hlasovali ve prospěch Kataru, podplaceni²⁹. K tomu se přidávaly další hlasy, které upozorňovaly na problematické klimatické podmínky v této zemi a nutnost posunout celou událost do zimního období, což by výrazně ovlivnilo i v té době probíhající evropské soutěže. Dalším často rozebíraným tématem bylo katarské zneužívání pracujících imigrantů (Reiche 2014: 1). Toto téma je pořád velmi aktuální. V Kataru se sice snaží tento problém vyřešit, ale většinou jen „na oko“. Byla tak například v roce 2013 vydána tzv. charta pracovníka, která by měla zastávat práva všech přistěhovalců, kteří se podílejí na masivním rozvoji katarské infrastruktury. Dokonce byl v témže roce uveden amatérský fotbalový turnaj mezi těmito pracovníky (Qatar 2022 nedatováno a). Realita je však taková, že se tito dělníci denně vystavují vysokým teplotám, které v Kataru panují a navíc jsou pracovníčně přetěžováni. Proto jich každoročně mnoho umírá³⁰ (Kelly a kol. 2019).

Původním plánem katarských představitelů bylo připravit dvanáct stadionů, z nichž většina měla být kompletně nově zbudována. Nakonec se sami rozhodli v roce 2017 snížit rozpočet na pořadatelství MS 2022 o zhruba 40 %, a proto se začalo budovat stadionů jen sedm a jeden renovovat (Alkhalisi 2017).

2.5 Účast a příprava katarských sportovců na významné sportovní akce

Největším snem každého sportovce je bezesporu reprezentovat svou zemi na olympijských hrách. Ne jinak je tomu v případě Kataru. Od založení

čtyřleté partnerství s anglickými fotbalovými celky Leeds United a Sheffield FC. *Generation Amazing* následuje tzv. OSN Sustainable Development Goals (Qatar 2022 nedatováno b).

²⁹ V této souvislosti se velmi často skloňují jména třech členů výkonného výboru FIFA: Ricarda Teixeira, Nicoláse Leoze a Julia Grondoneho. Údajně měli přijmout úplatek v hodnotě jednoho miliónu dolarů (Panja 2019).

³⁰ Ve výroční zprávě „nejvyššího výboru“, který stojí za organizací celé akce, bylo uvedeno, že za rok 2019 zahynulo devět těchto pracovníků. Celkově uvádějí smrt 34 za šest let prací na stadionech k Mistrovství světa 2022. Valná většina úmrtí je uvedena jako „mimo pracoviště“, což ovšem představuje velmi často úmrtí jako srdeční či respirační selhání. Navíc v případě naprosté většiny úmrtí není provedena posmrtná pitva, tak že ani není možné přesně prokázat, na co konkrétně daný člověk zemřel (Pattison 2020).

Katarského olympijského výboru³¹ (QOC) v roce 1979 se země účastnila devíti olympijských her. Ve všech případech se jednalo o letní olympijské hry. Vzhledem ke klimatickým podmínkám, ve kterých se tento stát v Perském zálivu nachází, nejsou doposud nějak výrazněji populární zimní sporty obecně. Ovšem jeden drobný úspěch už Katar v zimních sportech zaznamenal. Jeden jeho sportovec, Thawab Al Subaey, se zúčastnil Zimních olympijských her mládeže ve švýcarském Lausanne v lednu 2020³² (The Peninsula 2020).

Katarští sportovci aktivně participovali na letních olympijských hrách (LOH) prvně v roce 1984 v Los Angeles. Od té doby se dále zúčastňovali všech LOH, které se konají jednou za čtyři roky. Často se zmiňuje i katarská účast na LOH v kanadském Montrealu v roce 1976, jenže tam se jednalo pouze o podobu administrativního zastoupení. Na prvních olympiádách, kterých se Katar účastnil, bylo úspěchem právě samotná účast, protože to poukazovalo vůbec na samotnou existenci tohoto státu. Velmi důležitá olympiáda pro Katar byla v roce 2012 v Londýně, protože se zde poprvé objevilo i ženské zastoupení – vzhledem k náboženství se jednalo o jednu z posledních zemí na světě vůbec, která před tím neměla ženské zastoupení na olympijských hrách (Reiche 2014: 5). Posledních LOH v Rio de Janeiru 2016 se zúčastnilo 39 katarských sportovců, z čehož pouze dvě byly ženy. Jednalo se o velký nárůst v celkovém počtu oproti Londýnu 2012, kdy participovalo pouze dvanáct sportovců. Počet žen se ovšem snížil ze čtyř na již zmíněné dvě (Maese 2016). Co se zisku cenných kovů týče, tak těch má Katar doposud na svém kontě pět – jedna stříbrná a čtyři bronzové medaile. První medaili získal pro Katar na LOH v Barceloně 1992 Mohamed Suleiman. Umístil se na třetím místě v závodě mužů na 1500 metrů. Další bronzovou medaili přidal v roce 2000 na LOH v australském Sydney vzpěrač

³¹ Katarský olympijský výbor (QOC) byl založen 14. března 1979, ovšem uznán Mezinárodním olympijským výborem (IOC) byl až o rok později v roce 1980. Oficiálními cíli QOC je mimo podporu domácího sportu i snaha pořádat významné sportovní akce v Kataru nebo propagace olympismu (Qatar Olympic Committee nedatováno).

³² Konkrétně se zúčastnil smíšeného hokejového turnaje třech proti třem, což je speciální záležitost právě Zimních olympijských her mládeže. V jednotlivých týmech se tak nikdy nepotkají dva hráči ze stejné země (The Peninsula 2020; Voltr 2020).

Said Saif Asaad³³. LOH v Londýně v roce 2012 byla pro katarskou výpravu historicky nejúspěšnější, když získali dvě bronzové medaile. Uspěl Nasser Al-Attiya ve sportovní střelbě a Mutaz Essa Barshim ve skoku do výšky. Druhý jmenovaný přidal i doposud poslední a nejhodnotnější stříbrný kov na olympiádě v Rio de Janeiru 2016 ve stejné disciplíně (Reiche 2014: 5; Sports Reference nedatováno a).

Vzhledem k nedostatku kvalitních sportovců, kteří by Kataru eventuálně mohli přinést nějaké sportovní úspěchy na mezinárodní scéně, uplatňuje Katar své nekonečné finanční možnosti a „kupuje“ sportovce z celého světa. Nejvýraznější podíl tak mají cizinci například v házenkářském nebo fotbalovém reprezentačním týmu této malé země. V případě katarského národního týmu házené je dnes většina hráčů původem z jiné země. Často se jedná i o kvalitní hráče z Evropy. Příkladem je i Marco Bagaric, původem z Chorvatska, který si dokonce jako hráč musel zahrát za Katar právě proti své vlasti na olympiádě v Rio 2016. Dalším známým házenkářem, který reprezentuje Katar, je Bertrand Roine. Ten dokonce vyhrál dříve s Francií v roce 2011 mistrovství světa (Maese 2016). Největším úspěchem katarské házené je druhé místo na domácím mistrovství světa v roce 2015. I když se jednalo o poněkud kontroverzní úspěch s ohledem právě na naturalizované hráče a dokonce i na tehdy zpochybňované výroky rozhodčích (Gibson 2016).

Podobnou situaci jako v házené lze pozorovat i v katarském fotbalovém národním týmu. Prvním známým případem, kdy původně cizinec téměř nastoupil v barvách Kataru, je Brazilec Ailton Gonçalves da Silva. Nejlepší střelec německé Bundesligy v sezóně 2003/2004 za Werder Brémy v té době vážně zvažoval³⁴, zdali nevyužít nabídky hrát za reprezentaci Kataru, když dostal nabídku 1,2 miliónu eur, pokud se stane katarským občanem. FIFA nakonec celý

³³ Tento vzpěrač je jeden z příkladů katarské naturalizace sportovců. Said Saif Asaad pochází z Bulharska a vlastním jménem se jmenuje Angel Popov. V tomto případě došlo právě ke změně národnosti, což bylo potvrzeno změnou jména (Campbell 2010: 54). Stejným případem je i bronzový Mohamed Suleiman z LOH v Barceloně 1992. Ten pochází ze Somálska (Reiche 2014: 6). O tomto tématu částečně pojednává kapitola 1.4.1 této práce.

³⁴ Brazilská reprezentace o něj nejevila zájem, tak vyhledával jinou cestu, jak by se mohl dostat na Mistrovství světa ve fotbale 2006 (Campbell 2010: 53).

proces zastavila (Campbell 2010: 53; Kelly 2019). Tehdy na sebe poprvé Katar výrazněji upozornil v souvislosti s možným „zaměstnáváním“ hráčů, kteří se narodili v jiné zemi. Dnešní soupiska katarského národního týmu je tak složena z hráčů jako jsou Karim Boudiaf (alžírsko-marocký původ), Boualem Khoukhi (Alžírsko), Bassam Al Rawi (Írán) a z mnohých dalších (Brewin – Glendenning 2019; Qatar Football Association nedatováno; South 2015).

Největším úspěchem katarského fotbalu, na který se samozřejmě s ohledem na pořádání mistrovství světa 2022 klade velký zřetel, je vítězství v AFC Asijském fotbalovém poháru v roce 2019. Národní celek Kataru celý šampionát skutečně opanoval, jelikož v celém turnaji neztratili jediný bod a navíc obdrželi jen jedinou branku (Qatar Football Association nedatováno). To je staví do velmi silné pozice jako hostící zemi právě MS 2022, navíc když si nemuseli vybojovat svou pozici na hlavním turnaji³⁵. Do domácího světového turnaje tak vstoupí z pozice asijského fotbalového lídra, protože asijské mistrovství se taktéž koná jednou za čtyři roky.

2.6 Cíle sportovní diplomacie Kataru

Ve výsledku lze všechny aktivity sportovní diplomacie Kataru shrnout celkem jednoduše. Jejich hlavní motivací je pozitivně zapůsobit na zahraniční veřejnost, což se shoduje s původním uchopením sportovní diplomacie obecně od Stuarta Murrayho (2012: 581). K tomu Kataru slouží především pořádání významných sportovních akcí jako již zmíněné Mistrovství světa ve fotbale 2022. Jak vyplynulo z původních účastí katarských sportovců na olympijských hrách ještě ve 20. století, tak tehdy šlo především o vytvoření povědomí o existenci tohoto malého státu. V posledních dvaceti letech se však středobodem všech sportovně-diplomatických aktivit stala snaha navýšit soft power státu. K tomu je sport ideálním prostředím. Další důležitou motivací, proč se Katar tolik soustředí na sportovní diplomacii, je snaha diverzifikovat svou ekonomiku (Koch 2018:

³⁵ Země, která hostí šampionát, se automaticky účastní, tj. nemusí procházet kvalifikační fází.

2016). Vzhledem k jeho závislosti na příjmech z ropy a zemního plynu to není nic překvapivého. Zdali se katarským společnostem vyplatí investice do sportovních klubů (kapitoly 2.1 a 2.2 této práce) je otázkou a tématem k delší diskuzi. Ovšem pořádání sportovních akcí už má daleko větší potenciál. Pokud Katar například uspěje s pořadatelstvím Mistrovství světa ve fotbale 2022, jakožto nejvýznamnější sportovní události, která se kdy na jeho území zatím bude konat, je pravděpodobné, že se zvedne zájem zahraničních investorů a především turistů, kteří už tak tvoří významnou složku státních příjmů vedle zmíněné ropy a zemního plynu. Stejně tak je významná účast světových médií na těchto velkých událostech a to automaticky zvedá minimálně povědomí o zemi. Úspěch sportovních akcí v Kataru v uplynulých letech lze zpochybňovat. Katarští představitelé samozřejmě své pořadatelství vychvalovali (viz UCI Mistrovství světa v silniční cyklistice 2016 nebo IAAF Mistrovství světa v atletice 2019), stejně tak přišla pochvala ze strany zastřešujících organizací (UCI, IAAF). Na druhou stranu spokojenost u přímých účastníků těchto akcí už tolik nepanovala. Katar sám sebe v dnešní době označuje za centrum světového sportovního dění, což je jeden z mnoha cílů katarských představitelů podle tzv. *Qatar National Vision 2030* programu³⁶ z roku 2008 (General Secretariat For Development Planning 2008).

Cíli sportovní diplomacie Kataru v domácím prostředí jsou především větší zapojení obyvatel státu do sportu a dění kolem něj – tudíž snaha zvýšit vůbec zájem lidí o sport. Na podporu sportu tak vznikají programy, jakými jsou *Aspire Football Dreams* nebo *Generation Amazing* zmíněné v kapitolách 2.1, respektive 2.4.4. S pořádáním sportovních událostí v Kataru přichází rozvoj infrastruktury či výstavba nových sportovišť a to také přispívá k budoucímu rozvoji katarské společnosti. Zajímavé je také například zavedení tzv. Národního dne sportu, který připadá na druhé úterý v únoru³⁷. Často se uvádí i zvýšení

³⁶ Tento dokument vlastně představuje vizi, jakým směrem by se Katar měl podle jeho představitelů ubírat. Ukazuje tak cestu pro ekonomické nebo sociální otázky s důrazem na obyvatele tohoto státu (General Secretariat For Development Planning 2008).

³⁷ Tento den je v Kataru státním svátkem a jeho cílem je především propagace sportu. Tento den by měl mimo jiné nabádat lidi obecně k pohybu a ke zdravějšímu způsobu života. Obyvatelé Kataru jsou

národní hrdosti jako jeden z důležitých motivačních faktorů sportovní diplomacie. Z podstaty faktu jsou lidé více hrdí, pokud jejich sportovec či tým vyhrává. V případě Kataru se ovšem promítá i fakt, že většina úspěšných sportovců nejsou ani původem Katařané (Reiche 2014: 7).

Sportovní diplomacie je pro Katar velmi důležitá i s ohledem na jeho vlastní bezpečnost. Jedná se o malý stát v neustále poměrně nestabilní geografické oblasti. V případě Kataru tak například pořádání sportovních akcí nemůže napomoci k tomu, že by se v budoucnu stal regionálním lídrem vedle státu, jakým je Saudská Arábie. Ale právě tím, že bude aktivní ve sportovním dění, má větší bezpečnostní jistotu (tamtéž 11).

3 Případová studie státu Ázerbájdžán

Ázerbájdžán se především v poslední dekádě dostal do sportovního povědomí světové veřejnosti. Vzhledem k obrovské modernizaci, kterou si prošlo hlavní město Baku, je právě toto město na pobřeží Kaspického moře často využíváno k pořádání nejrůznějších sportovních akcí. To je také hlavní nástroj ázerbájdžánské sportovní diplomacie. V následujících kapitolách jsou však rozebrány i mnohé další.

3.1 Pořádání sportovních akcí

Jak již zaznělo, pořádání sportovních akcí je pro Ázerbájdžán v posledních letech hlavním nástrojem sportovní diplomacie. Souvisí to i se snahou této země na břehu Kaspického moře přiblížit se Evropě a být ostatními považován za evropskou zemi. První akcí, která tuto politiku podporovala, byla tzv. *Eurovision Song Contest* v roce 2012. Následně navázala akce už sportovního charakteru –

motivování ke sportování skrze nejrůznější sportovní události, které jsou pro ně na tento den připraveny (Begum 2020). Vytvoření tohoto svátku bylo poprvé uvedeno v tzv. *Sports Sector Strategy 2011-2016* (Qatar Financial Centre 2016: 15).

Evropské hry v roce 2015. Této historicky první události svého druhu se věnuje následující kapitola.

V Ázerbájdžánu se konají nejrůznější sportovní události i pravidelně. Nejvýznamnější z nich je bez pochyby motoristický seriál Formule 1. První závod na městském okruhu v hlavním městě Baku se konal v ročníku 2016 pod názvem Velká cena Evropy. Od následujícího ročníku 2017 je závod pravidelně v sérii Formule 1 zařazen už jako Velká cena Ázerbájdžánu³⁸. Okruh v Baku je specifický stejně jako například Monako, Melbourne nebo Singapur tím, že trať vede po městských ulicích. To z něj činí jeden z neatraktivnějších v celé sezóně (Formula 1 nedatováno). Okruh byl navíc zcela záměrně navržen ve městě tak, aby poukazoval na rozvoj města a zároveň na historické památky (Gibson 2014b). Aktuálně platí, že by se závod v Baku měl objevovat v seriálu Formule 1 minimálně do roku 2023 (Formula 1 2019).

Další sportovní akcí, která se konala v Baku každoročně mezi lety 2011 a 2015, byl tenisový turnaj WTA Baku Cup (WTA nedatováno). Tento ženský tenisový šampionát byl vůbec prvním profesionálním v historii Ázerbájdžánu (Gibson 2014b). V Ázerbájdžánu se taktéž konaly dva fotbalové turnaje mládežnických kategorií. Prvním z nich bylo v roce 2012 Mistrovství světa žen do sedmnácti let. Přínosem pořádání tohoto turnaje pro zemi bylo především mimořádné zvednutí zájmu žen o fotbal. Druhým šampionátem bylo Mistrovství Evropy do sedmnácti let v roce 2016 (Gibson 2014b). V Ázerbájdžánu se obecně snaží prosazovat sport u mladých lidí a zvyšovat jejich zájem o něj. Představitelé tohoto státu přijali konkrétní strategie, na základě kterých mají do roku 2020 například vybudovat sportoviště, kde se mají děti a mladiství ve sportu rozvíjet, což by jim minimálně napomáhalo ke zdravějšímu stylu života (President 2012: 27–28). Proto také měli v Ázerbájdžánu zájem o pořádání turnajů mládežnických kategorií. Baku bylo pořadatelským městem i v případě historicky čtvrtých Islámských her solidarity v roce 2017. Jedná se o událost obsahem podobnou

³⁸ Celý název zní *Formula 1 SOCAR Azerbaijan Grand Prix 2019* – v názvu tak stojí společnost SOCAR, která závod sponzoruje (Formula 1 nedatováno).

menším olympijským hrám. Ázerbájdžánci si zvolili heslo „solidarita je naše síla“, v jehož duchu se celý šampionát nesl (Baku 2017 nedatováno).

Z dalších významnějších akcí, které se konaly v Ázerbájdžánu, lze určitě jmenovat Mistrovství světa v judu 2018. Tento zápasnický sport lze považovat za jeden z nejpoblárnějších právě v Ázerbájdžánu. Ještě před samotným šampionátem hostila země několikrát Grand Slam v judu, a tak byla pro Mezinárodní judistickou federaci (IJF) od začátku správnou volbou (Ismayilova 2016a). Mistrovství bylo skutečně úspěchem. Užil si ho dokonce i osobně přítomný prezident Ilham Aliyev, který společně s prezidentem Mongolska (Khaltmaa Battulga) a prezidentem IJF (Marius Vizer) sledoval jeden ze zápasů turnaje (Pangalos 2018). Jako další sportovní akci, která se bude částečně konat i v Baku v roce 2020, je Mistrovství Evropy ve fotbale³⁹. Baku bylo vybráno jako jedno z celkových dvanácti pořadatelských měst pro hostění tohoto historického turnaje. Na *Baku Olympic Stadium* se odehrají celkově čtyři utkání – tři utkání skupiny A a jedno čtvrtfinálové utkání (UEFA nedatováno).

Mimořádně kontroverzní událostí bylo finále fotbalové UEFA Evropské ligy v roce 2019, které Baku taktéž hostilo. Volba finálového města je sama o sobě poněkud zvláštní, jelikož se nejedná o typicky fotbalovou destinaci. Do zmíněného finále se probojovaly dva kluby z anglického Londýna – Chelsea FC a Arsenal FC. Objevilo se hned několik obtíží. První z nich je logicky vzdálenost mezi hlavními městy Londýnem a Baku, druhou z nich jsou vysoké ceny vstupného a třetí – zásadní je nedostatečné množství těchto vstupenek, které byly určeny pro fanoušky obou klubů. Oba celky totiž mohly poskytnout svým fanouškům přibližně 6000-6500 vstupenek (Doyle 2019). Do už velmi složité situace se navíc vložil fakt, že jeden z klíčových hráčů Arsenalu FC, Henrikh Mkhitaryan, je arménského původu. Vzhledem k dlouhodobému politickému rozporu mezi Ázerbájdžánem a Arménií tak byla reálně ohrožena osobní bezpečnost fotbalisty. Arsenal FC byl ve finále oslaben, protože právě kvůli

³⁹ Mistrovství Evropy ve fotbale je nakonec kvůli šíření tzv. koronaviru přesunuto na rok 2021 (Conn 2020).

bezpečnostním důvodům nechal svou oporu doma (Lawrence – Ingle 2019). Lze spekulovat o možném negativním dopadu této situace na pověst Ázerbájdžánu, i když samozřejmě nikdo nemohl tušit předem, že se do finále UEFA Evropské ligy dostane právě tým s arménským fotbalistou.

Nakonec lze jmenovat úspěšné pořádání Šachové olympiády v Baku v roce 2016. Tato akce byla, co se do počtu zúčastněných zemí týče, největší vůbec v historii Ázerbájdžánu. Celkově mezi sebou soupeřili zástupci ze 175 zemí světa, což byl i rekord ze všech předchozích šachových olympiád (Baku Chess Olympiad nedatováno).

3.1.1 Evropské hry 2015

Pořádání vůbec prvních Evropských her 2015 bylo pro Ázerbájdžán stejně důležité jako Asijské hry 2006 pro Katar. O konání těchto her právě v hlavním městě Baku bylo rozhodnuto v prosinci 2012, kdy v Římě hlasovalo valné shromáždění Evropského olympijského výboru (EOC). Pro Baku se vyjádřilo 38 ze 48 členů (Valiyev 2016: 137). Cílem celého pořadatelství bylo především zviditelnit tuto zemi u břehů Kaspického moře. To potvrdil ázerbájdžánský ministr mládeže a sportu Azad Rahimov, který prohlásil, že „[p]ro zemi, která získala nezávislost teprve před 23 lety, je velmi důležité umístit sebe sama na mapu Evropy jako evropská země“ (Gotev 2015).

Evropských her 2015⁴⁰ se zúčastnilo bezmála 6000 sportovců, kteří reprezentovali 50 států (European Games nedatováno a). Celkem se soutěžilo ve dvaceti sportech. Lákadlem pro sportovce byla možnost, že si v případě několika sportů mohli zajistit i přímou účast na LOH v Rio de Janeiru 2016. Cena za celou organizaci se pohybovala okolo jedné miliardy dolarů (Valiyev 2016: 137–138). Pro to, aby bylo vůbec možné v Baku hry pořádat, bylo nutné modernizovat

⁴⁰ Evropské hry jsou už podle názvu čistě evropskou obdobou olympijských her. Soutěží se jak v tradičních olympijských sportech, tak i ve sportech nových. Příkladem je basketbal tři na tři. Stejně jako olympijské hry se konají jednou za čtyři roky a jsou pod záštitou Mezinárodního olympijského výboru (European Games nedatováno b).

infrastrukturu a vystavět nová sportoviště. Kromě jiných byl na počest prvních Evropských her postaven zmíněný *Baku Olympic Stadium*⁴¹ s kapacitou 68 000 míst (Foreign Affairs 2015: 2). Na novém stadionu tehdy proběhly oba slavnostní ceremoniály. Na zahajovací ceremoniál zaplatili pořadatelé dokonce i vystoupení světoznámé zpěvačky Lady Gaga. Akce se zúčastnili například i vrchní představitelé Ruska či Turecka, zatímco většina jiných, převážně západoevropských, účast odmítla (Valiyev 2016: 139). Důvodem byly značné vládní represe v Ázerbájdžánu – byla znemožněna účast některých novinářů na hrách a také bylo pozatýkáno několik kritiků vlády (Human Rights Watch 2015). Stát je tak neustále považován za nedemokratický (Freedom House nedatováno a).

Přínos úspěšného pořádání Evropských her 2015 v Baku byl velmi značný v posílení pozice Ázerbájdžánu jako státu, který by v budoucnu mohl eventuálně hostit olympijské hry. Ázerbájdžán se už dvakrát ucházel o pořadatelství olympijských her – 2016 a 2020. Je nutné podotknout, že oba tyto pokusy byly ještě před výstavbou moderních sportovních areálů a modernizace města Baku (Valiyev 2016: 141). Země se tedy nachází přibližně na pomyslném místě budoucích kandidátů, stejně jako Katar.

3.2 Investice do sportovních klubů

Tak jako Katar se i Ázerbájdžán zaměřil mimo jiné ve své sportovní diplomacii na sponzorování evropských fotbalových klubů. Tím nejznámějším je celek z hlavního španělského města, Atlético de Madrid. Po sezóně 2011/2012 hledal slavný klub nového sponzora, který by nahradil tehdy dosavadního, automobilovou značku Kia. Prakticky rok a půl trvala situace, kdy klub získával sponzory pouze na několik utkání. V prosinci 2012 došlo k důležité dohodě mezi Atléticem a Ázerbájdžánem – hráči madridského celku měli na svých dresech

⁴¹ Na slavnostním zahájení výstavby *Baku Olympic Stadium* byli kromě ázerbájdžánského prezidenta Aliyeva přítomni i prezident FIFA Sepp Blatter a prezident UEFA Michel Platini (Valiyev 2016: 138).

během ligového derby se slavnějším Realem Madrid logo *Azerbaijan Land of Fire*. Na rozdíl od Kataru a loga *Qatar Foundation* či *Qatar Airways* se v tomto případě přímo jedná o propagaci daného státu – nation branding⁴². Tato jednozápasová spolupráce se nakonec rozvinula ve větší partnerství, které trvalo až do konce sezóny 2014/2015. Logo *Azerbaijan Land of Fire* bylo na přední straně dresů madridského celku už od března 2013. Sponzoring byl financován Hafizem Mammadovem, což je ázerbájdžánský vlastník a zakladatel tzv. *Baghlan Group*⁴³ (Krzyzaniak 2018: 504). Při setkání představitelů obou stran v únoru 2013 tehdejší viceprezident fotbalového klubu FC Baku prohlásil, že „[Ázerbájdžán] má hodně společného s Atléticem Madrid. Je to jeden z klubů, které [ázerbájdžánští] občané nejvíce sledují a v jeho týmu jsou hráči, kteří jsou v naší zemi velmi respektováni, jako je Arda Turan“ (Atlético de Madrid 2013). Jen z tohoto prohlášení lze vypožorovat, jak moc politicky zaměřené bylo toto sponzorství ze strany Ázerbájdžánu. Prezident španělského klubu Enrique Cerezo taktéž představoval partnerství jako jistou cestu, která by měla podporovat bilaterální vztahy mezi Španělskem a Ázerbájdžánem obecně (tamtéž).

Mimořádně úspěšným se jak pro Atlético, tak pro Ázerbájdžán stala sezóna 2013/2014. Nejenom, že se madridský celek dostal do finále Ligy mistrů, kde čelil shodou okolností svému městskému rivalovi Realu Madrid, ale především vyhrál domácí ligovou soutěž. I když ve finále Ligy mistrů španělský tým nakonec na hřišti neuspěl, pro Ázerbájdžán se i tak jednalo o skvělý počín (Gibson 2014a). Logo *Azerbaijan Land of Fire* na dresech Atlética Madrid tehdy vidělo během jediného večera 175 miliónů diváků po celém světě (Krzyzaniak 2018: 505). Původní dohoda⁴⁴ do konce ročníku 2013/2014, která přišla Ázerbájdžán na dvanáct miliónů eur, se rázem jevila jako nad očekávání úspěšná. Sponzoring byl dále prodloužen o následující sezónu 2014/2015 (Gibson 2014a).

⁴² Nation branding je vytváření značky státu – jeho určité a originální image. Ta je pak prezentována zahraniční veřejnosti (Peterková 2008a: 18). Zásadním autorem v případě tématu nation branding je Simon Anholt (viz Anholt 2011: 6–12).

⁴³ Jedná se o společnost, která působí v těžebním průmyslu se zaměřením na ropu a zemní plyn. Jedno z jejích hlavních zaměření je na přepravu a dodávky zmíněných energetických zdrojů (Bloomberg nedatováno).

⁴⁴ Mimo loga na dresech týmu ještě obnášela návštěvu madridského celku Ázerbájdžánu a trénování mládežnických kategorií v obou hlavních městech Madridu i Baku (Gibson 2014).

Tato spolupráce se neubráníla i určité formě kritiky. Například se objevily různé připomínky s odkazem na ázerbájdžánskou vládu s tím, že potlačuje opozici, je zkorumpovaná a podobné další. To se ve výsledku odráželo někdy i na samotné Atlético Madrid (Krzyzaniak 2018: 505). Například na webu Reportéři bez hranic (Reporters Without Borders 2014) se objevila záměna hesla *Land of Fire* (Země ohně) za *Land of Repression* (Země útlaku). Situace se zjevným politickým přesahem se udála v sousedním Íránu, kde tamní redakce novin *Jam-e Jam* otiskla v jednom ze svých článků fotografie hráčů Atlética ze semifinálového utkání Ligy mistrů ze sezóny 2013/2014, ovšem bez loga *Azerbaijan Land of Fire*. Fotografie byly graficky upravené tak, aby na nich ázerbájdžánské logo vůbec nebylo. Situace ve výsledku neměla nijakou dohru, ale informace kolovala po celém světě díky BBC (BBC 2014b).

Mimo Atlético de Madrid se Ázerbájdžán zaměřil na sponzoring dalších dvou evropských fotbalových klubů – francouzské RC Lens a anglický Sheffield Wednesday FC. V případě francouzského celku došlo dokonce k jeho zakoupení již zmíněným magnátem Hafizem Mammadovem v roce 2013 (Ismayilova a kol. 2017). V témže roce došlo k podpisu smlouvy mezi kluby RC Lens a FC Baku, která podporovala spolupráci nejen v rámci fotbalu (CCLA 2013). O rok později už se objevilo i logo *Azerbaijan Land of Fire* na přední části dresů tohoto týmu. Už od roku 2014 zastihly Mammadova finanční problémy, které tak zapříčinily nedostatečné financování francouzského klubu (Ismayilova a kol. 2017). Podobná situace nastala i u anglického týmu Sheffield Wednesday FC. Logo *Azerbaijan Land of Fire* zdobilo dresy druholigového celku v sezóně 2014/2015. Mammadov měl ještě větší plán – koupit celý klub, nezávisle na předchozím sponzorství (Sheffield Wednesday FC 2014). Nakonec ze změny vlastníka sešlo a hlavním důvodem byly finanční problémy Hafize Mammadova. Tomu tak zůstal pouze jeho domovský klub FC Baku (BBC 2014c).

Na rozdíl od Kataru se tak ázerbájdžánské nákupy a s výjimkou Atlética de Madrid i sponzoring fotbalových klubů moc nevyplatily. V roce 2014 navíc byla projevna snaha sponzorovat i dva jihoamerické fotbalové celky, jenže byla

rázně zamítnuta ze strany klubů (Krzyzaniak 2018: 505). Na druhou stranu lze za pozitivní považovat partnerství společnosti SOCAR (*State Oil Company of Azerbaijan Republic*) s fotbalovou UEFA v roce 2013. Tato ázerbájdžánská státní těžební společnost získala statut globálního partnera UEFA pro Mistrovství Evropy v kopané 2016 ve Francii, pro kvalifikaci na tento turnaj a pro následující evropské kvalifikační zápasy na Mistrovství světa ve fotbale 2018 v Rusku. SOCAR se tak dostala do vybrané společnosti značek Coca-Cola, McDonald's, Adidas, Hyundai/Kia, Carlsberg a Continental (UEFA 2013). Během čtyř let, kdy bylo partnerství aktivní, měla UEFA od společnosti SOCAR získat přibližně 80 miliónů eur (Gibson 2014b).

3.3 Účast ázerbájdžánských sportovců na významných sportovních akcích

Nezávislý Ázerbájdžán poprvé vyslal své sportovce na Letní olympijské hry 1996 v americké Atlantě. Hned při první účasti země na největší sportovní události planety dosáhl na stříbrnou medaili zápasník ve volném stylu Namiq Abdullayev (Sports Reference nedatováno b). Zápasnické sporty jsou obecně v Ázerbájdžánu velmi populární. Jak volný styl, tak řecko-římský zápas mají dlouhou historii a často jsou v této zemi považovány za dědictví (Azerbaijan Wrestling Federation nedatováno). Na Zimních olympijských hrách v Naganu 1998 měli Ázerbájdžánci čtyřčlenné zastoupení. Cenný kov se žádnému ze sportovců nepodařilo získat, ovšem tyto hry byly výjimečné tím, že poprvé a dosud naposledy byla vlajkonoškou země u břehů Kaspického moře žena – krasobruslařka Yuliya Vorobyova. Ázerbájdžánská účast na ZOH byla vždy od roku 1998 velmi podobná. Vždy se účastnili dva až čtyři sportovci a žádný z nich nezískal medaili (Sports Reference nedatováno b). Na dosud posledních ZOH v jihokorejském Pchjongčchangu 2018 zemi zastupoval pouze jeden sportovec – sjezdový lyžař Patrick Brachner. Už podle jeho jména je jasné, že se nejedná původem o Ázerbájdžánce. Pochází z Rakouska, pro které vybojoval několik

medailí v mládežnických kategoriích, ale od roku 2010 reprezentuje právě Ázerbájdžán (Ismayilova 2018).

Z LOH v Sydney 2000 si ázerbájdžánští sportovci odvezli celkově tři medaile a to dvě zlaté a jednu bronzovou. Těchto úspěchů se dočkali v zápasu, sportovní střelbě a v boxu. Na dalších LOH v Aténách 2004 si země opět polepšila, když získala pět cenných kovů. Tentokrát se jednalo o zlato ze zápasu a o čtyři bronzové medaile – dvě z boxu a dvě ze sportovní střelby. LOH v Pekingu 2008 byly podobně vydařené. Zástupci Ázerbájdžánu získali sedm medailí ve stejných sportech, k čemuž se přidalo judo. Na LOH v Londýně 2012 bylo k vidění hned deset úspěchů, z nichž většina byla v zápase a jedna nově ve vzpírání. Dosud poslední LOH v Riu de Janeiro 2016 jsou zatím nejúspěšnějšími pro Ázerbájdžán ze dvou ohledů. Za prvé měla tato země historicky největší sportovní zastoupení, kdy celkově reprezentovalo 42 mužů a 14 žen. Za druhé získali 18 cenných kovů. Jediné zlato získal v taekwondu Radik Isayev. Většina úspěchů přišla v již jmenovaných disciplínách jako na předešlých hrách. Nově se sportovci tohoto státu výrazně prosadili v kanoistice a to dvakrát na stupně vítězů (Sports Reference nedatováno b).

Mimo olympijské hry lze bez pochyby zmínit ázerbájdžánské úspěchy v judu. Například judista Rustam Orujov se stal v roce 2016 mistrem Evropy a dvojnásobným vicemistrem světa z let 2017 a 2019 ve váhové kategorii do 73 kilogramů. Podobně úspěšným je judista Elnur Mammadli, který je mistrem Evropy z roku 2006 a 2011 (JudoInside nedatováno). Ázerbájdžán ale není ve světě sportu známý jen pro své výsledky v bojových sportech. V zemi jsou taktéž velmi populární šachy. Sám prezident Ilham Aliyev jako předseda Národního olympijského výboru Ázerbájdžánu v roce 2009 schválil program, který měl mezi lety 2009 a 2014 rozvíjet a podporovat hraní šachů v zemi. Ázerbájdžánští šachisté jsou tradičně vysoce postavení ve světových žebříčkách a umísťují se na medailových pozicích na mezinárodních turnajích. Příkladem je již zesnulý Vugar Gashimov, který se podílel na zisku týmové zlaté medaile na Mistrovství

Evropy v roce 2009 (Ismayilova 2016b). Z hlavního města Baku dokonce pochází dnes legendární ruský šachista Garry Kasparov.

3.4 Cíle sportovní diplomacie Ázerbájdžánu

Své cíle, kterých chtějí ázerbájdžánští představitelé dosáhnout díky sportovní diplomacii, nijak neskrývají. Do médií je z jejich strany velmi často opakováno a zdůrazňováno, že jsou evropskou zemí, jsou Evropany. Azad Rahimov (Gotev 2015), ministr mládeže a sportu, v souvislosti s pořádáním Evropských her 2015 mimo jiné uvedl, že právě tyto hry velmi napomohou k vnímání jeho země jako evropské v očích světové veřejnosti. Také hovořil o Ázerbájdžánu jako o „mostu“ mezi muslimy a křesťany, mezi Orientem a Evropou. Dával k tomu najevo sekulární povahu státu i přes majoritně muslimskou část populace. I když se stát snaží o přidružení se k Evropě, často není akceptován. Příkladem je účast, nebo spíše neúčast vrchních státních představitelů evropských zemí na Evropských hrách 2015 (viz kapitola 3.1.1 diplomové práce). Ázerbájdžán je neustále vnímán převážně nevládními organizacemi, jako je například *Freedom House* (nedatováno b), jako nedemokratický a důkazem toho je již zmíněné potlačování vládních kritiků a omezování médií.

Tak jako v případě Kataru však v základu vychází sportovní diplomacie Ázerbájdžánu z motivace zvýšení soft power země, zlepšení vlastní image a jeho pozitivního vnímání. Stát vznikl po pádu Sovětského svazu, tudíž je pořád velmi mladý a svou pozici v mezinárodním systému si musí získat například díky sportu. K výraznějšímu zvýšení povědomí o Ázerbájdžánu došlo také při dvou pokusech o pořadatelství olympijských her 2016 a 2020. Baku jako hlavní město země má v budoucnu určitě velký potenciál uspět se svou kandidaturou na hostění olympijských her. Především Baku a jeho okolí se za poslední dekádu zmodernizovalo a vystavělo nemalé množství sportovišť. Nejznámější sportovní stavbou je *Baku Olympic Stadium* s kapacitou 68 000 diváků. Vzhledem

k zásobám ropy a zemního plynu má země obrovské finanční možnosti, podobně jako v případě Kataru. Za nejdůležitější nástroj sportovní diplomacie lze považovat pořádání sportovních akcí. Sponzoring sportovních klubů se s výjimkou fotbalových úspěchů Atlético de Madrid setkal spíše s negativními ohlasy. Právě *Azerbaijan Land of Fire* naopak přineslo Ázerbájdžánu značnou popularitu.

Oproti Kataru má Ázerbájdžán jednu nespornou výhodu v rámci sportovní diplomacie a tou jsou úspěšní domácí sportovci. Sportovní úspěchy ázerbájdžánských sportovců nejsou nikterak rozmanité – například z olympijských her získávají medaile pravidelně ve stejných sportech. Důležité ovšem je, že jsou toho vůbec schopní. O jejich silném postavení například v judu, zápasech či šachách světová veřejnost ví. To je samo o sobě velmi důležitým prvkem sportovní diplomacie této země na břehu Kaspického moře.

4 Případová studie státu Rwanda

O sportovní diplomacii Rwandy lze vůbec hovořit až v poslední dekádě i vzhledem k hrůzám, kterými si země prošla v 90. letech. Sport se následně stal jedním ze spojujících faktorů podporujících mír v zemi. Obecně je většina odborných textů spojujících Rwandu a sport zaměřena právě na postkonfliktní rekonstrukci a usmíření obyvatel země. Mezi tyto texty patří například *Beyond the World Cup: Genocide Survivor Harnesses Power of Football in Rwanda* (Holocaust Memorial Day Trust 2014), *Sport, Peace and Development* (Gilbert – Bennett 2012) a mnohé další. Hlavním nástrojem rwandské sportovní diplomacie je, jak bude ukázáno níže, sponzorování sportovních klubů.

4.1 Sponzoring sportovních klubů

Rwanda se začala věnovat sponzorování sportovních klubů o několik let později než Katar a Ázerbájdžán. V květnu roku 2018 byla uzavřena dohoda na tři roky mezi *Rwanda Development Board*⁴⁵ (RDB) a londýnským fotbalovým klubem Arsenal FC (Reyntjens 2018). Dceřiná společnost RDB *Rwanda Convention Bureau*, která v tomto případě zastupuje RDB, tak prezentuje své logo *Visit Rwanda*. Toto sponzorství je označováno jako tzv. *tourism partner*. Zmíněné logo *Visit Rwanda* tak mají všechny mužské i ženské týmy Arsenalu FC na levém rukávu dresů. Logo je dále vyobrazeno během domácích zápasů na stadionu *Emirates Stadium* na příslušných LED reklamních panelech a jiných reklamních plochách (Arsenal FC 2018). Tato dohoda vyvolala celou řadu otázek, což napovídá už nadpis článku na webových stránkách *The Conversation – When the poor sponsor the rich: Rwanda and Arsenal FC* (Reyntjens 2018).

Celková suma, kterou měla Rwanda v zastoupení RDB, potažmo *Rwanda Convention Bureau*, za vystavení loga *Visit Rwanda* zaplatit, představovala přibližně 30 miliónů liber (Waterson 2018), což je pro osmnáctou nejchudší zemi světa s příjmem 772,9 amerických dolarů v HDP na obyvatele (The World Bank nedatováno) obrovský výdaj. Hned se objevila celá řada kritiků partnerství a hlavním argumentem bylo právě to, že je země chudá⁴⁶. Nejvíce se situace nelíbila představitelům Velké Británie a Nizozemska, dvou zemí, které nejvíce bilaterálně pomáhají Rwandě (Reyntjens 2018). Velmi kritizován byl samotný prezident Rwandy Paul Kagame⁴⁷ (Kagame 2018), který je velkým fanouškem londýnského klubu. Podle kritiků je to právě Kagameho osobní vášeň k Arsenalu FC, která rozhodla pro sponzorování tohoto fotbalového klubu. Lidé ve Rwandě ale i tak přijali sponzoring Arsenalu FC pozitivně. U místních se jedná o jeden

⁴⁵ *Rwanda Development Board* (RDB) vzniklo sloučením veškerých státních aktérů, kteří nějakým způsobem participovali v investicích země, podporovali cestovní ruch či soukromý sektor Rwandy. RDB je spravováno radou v čele s ministry obchodu, financí, infrastruktury a zemědělství. RDB je uváděna jako nezávislá, pouze podává zprávy prezidentovi Rwandy (Rwanda Development Board nedatováno a).

⁴⁶ Fanoušci Arsenalu FC na jedné z fanouškovských stránek moc nedbali na to, jestli je země chudá či nikoliv, ale spíše sponzorství a logo *Visit Rwanda* na rukávech dresů přijali s tím, že alespoň zakryje nepovedené provedení rukávů ze strany výrobce dresů Pumpy (Arseblog News 2018).

⁴⁷ Prezident Kagame je často označován za prezidenta s autoritářskými sklony. V posledních prezidentských volbách v srpnu 2017 uspěl s 98 % hlasů. Díky postavení prezidenta Kagameho je země označována za nedemokratickou, bez svobody tisku a nezávislé občanské společnosti (Reyntjens 2018).

z nejoblíbenějších anglických celků (Waterson 2018). Celé partnerství zapadá do snahy rwandské vlády o přilákání více turistů do této malé africké země. Rwanda samotná se skrze *Visit Rwanda* prezentuje jako „země tisíce kopců“ (Visit Rwanda nedatováno a). Země se tak snaží nalákat turisty na svou rozmanitou faunu a floru v čele s velmi vzácnými gorilami horskými (tamtéž). Podle všeho se Rwandě investice do fotbalového klubu vyplácí⁴⁸. Podle informací ze září 2019, tj. přibližně rok a půl po uzavření partnerství, se například zájem turistů z Anglie zvedl o 5 % (Monnet 2019). Na celkové hodnocení úspěšnosti je však ještě brzy vzhledem k tomu, že je partnerství teprve v polovině své platnosti.

Mimo vyobrazení loga *Visit Rwanda* na rukávech dresů týmu Arsenal FC obnáší partnerství také návštěvu hráčů a hráček týmu v zemi a pořádání kempů pro rwandské děti ze strany trenérů z klubové akademie Arsenalu FC (Visit Rwanda nedatováno b). Návštěvu Rwandy již podnikl hráč A-týmu mužů, obránce David Luiz ve společnosti své matky a snoubenky. Během dvou dnů se stihl setkat s prezidentem Kagamem, podpořit znovuzalesnění národního parku *Volcanoes National Park*, který je domovem goril horských, nebo se poznat s mnoha fanoušky Arsenalu FC v hlavním městě Kigali. Sám hráč si návštěvu Rwandy velmi pochvaloval a tím udělal zemi další reklamu (Arsenal FC 2019).

Neméně zajímavým je sponzoring fotbalového klubu Paris Saint-Germain (PSG), který má katarského vlastníka (viz kapitola 2.2). Dohoda byla oznámena ze strany RDB v prosinci 2019 (Rwanda Development Board nedatováno b). Jedná se o velmi podobnou záležitost jako v případě londýnského Arsenalu FC s tím, že je *Visit Rwanda* označeno jako tzv. prémiové partnerství klubu⁴⁹. Celková délka kontraktu je stejně jako v případě anglického celku na tři roky. Logo *Visit Rwanda* je v případě francouzského fotbalového mistra k vidění na předzápasových dresech, ve kterých se hráči rozcvičují (Glendinning 2019). Mimo to je logo umístěné i na rukávech dresů ženského fotbalového týmu PSG

⁴⁸ Arsenal FC je jeden z nejsledovanějších týmů na světě vůbec. Podle slov vedoucího obchodního ředitele klubu Vinaie Venkateshama, je „[d]res Arsenalu viděn 35 miliónkrát denně celosvětově [...]“ (Arsenal FC 2018).

⁴⁹ *Visit Rwanda* se tak ocitla ve „společnosti“ sponzorů jako jsou katarské *BeIN Sports* či *Ooredoo* (viz kapitola 2.2 diplomové práce).

(Rwanda Development Board nedatováno b). Dále platí, že je logo k vidění při domácích zápasech PSG na LED reklamních panelech po celém stadionu *Parc des Princes*. Stejně jako v případě partnerství s Arsenalem FC se finanční hodnota dohody pohybuje okolo 10 miliónů eur za rok, což celkem činí 30 miliónů eur (Glendinning 2019). Podobně jako u Arsenalu FC mají hráči PSG možnost navštívit Rwandu osobně včetně hlavního města Kigali, kde bude vybudována fotbalová akademie PSG (tamtéž). Pro mladé nadějně fotbalisty ve Rwandě budou jako v případě Arsenalu FC pořádány nejrůznější tréninkové kempy ze strany PSG (Rwanda Development Board nedatováno b). Jednou ze zajímavostí partnerství je i fakt, že Rwanda bude od následující sezóny, tj. 2020/2021, výhradním dovozcem čaje a kávy pro využití na stadionu PSG (Kimenyi 2019). Dalším originálním prvkem dohody je pořádání akce s názvem *Semaine du Rwanda à Paris* v Paříži. Tato událost by měla propagovat značku *Made in Rwanda* (Rwanda Development Board nedatováno b).

Marc Armstrong, ředitel pro sponzorství PSG, se o partnerství s *Visit Rwanda* vyjádřil velmi pozitivně a prohlásil, že PSG může „[...] být mostem pro mnoho afrických společností nebo pro globální značky, které by chtěly investovat v Africe“ (Glendinning 2019). Z tohoto prohlášení je patrné, jak se obě strany snaží o otevření Rwandy světu, nejenom Francii. Stále však zůstává propagace Rwandy jako ideální turistické destinace hlavním propagačním bodem celé dohody. Navíc se Rwanda označuje za druhou nejbezpečnější zemi v Africe (Rwanda Development Board nedatováno b). Velmi zajímavá je také návaznost na Katar skrze PSG. Přibližně týden po uzavření partnerství v prosinci 2019 byla podepsána smlouva mezi Rwandou a *Qatar Airways*. Katarské aerolinie získaly 60 % podíl ze stále nedokončeného letiště *Bugesera Airport* v hlavním rwandském městě Kigali. Spekuluje se dokonce o katarské investici do nejvýznamnějších rwandských aerolinií *RwandAir* (Darras 2019).

4.2 Pořádání sportovních akcí

Ve Rwandě většinou pořádají menší sportovní akce lokálních rozměrů, ovšem existují výjimky v podobě kontinentálně významných událostí. Jednou z nich je cyklistický závod Tour du Rwanda. Tento závod se poprvé uskutečnil už v roce 1988, ale výrazněji se proslavil až v novém tisíciletí. Především pak v roce 2009, kdy se poprvé dostal do mezinárodního povědomí⁵⁰ jako závod tzv. UCI Africa Tour (Mugemana 2020). Organizaci Tour du Rwanda si vzali na starost odborníci a během několika následujících let se závod stal jedním ze tří nejvýznamnějších na celém africkém kontinentu. Popularitu závodů potvrzují i jeho účastníci, kteří jsou mnohdy i z USA, Francie či Belgie. Mezi známé závodníky, kteří se „rwandské tour“ účastnili, můžeme zařadit například prvního eritrejského jezdce startujícího i na slavné Tour de France Daniela Teklehaimanota v roce 2010 (Tour du Rwanda nedatováno), vítěze dvou etap na Grand Tour⁵¹ etapových závodech Reina Taaramaeho v roce 2020 (Sabiiti 2020a) nebo výše zmíněného Josepha Areruyu, kterému se již podařilo celou Tour du Rwanda opanovat (Rwagatare 2018). Kvalitu závodu potvrzuje fakt, že během posledních dvou ročníků nevyhrál žádný rwandský cyklista jedinou etapu z celé Tour. Významnost a mezinárodní popularita závodu by mohla napomoci Rwandě k zisku pořadatelství UCI Mistrovství světa v silniční cyklistice v roce 2025, o které se od září 2019 uchází. Že se bude tato důležitá akce cyklistického světa konat na africkém kontinentu, je jasné už od roku 2018. Během roku 2020 se však rozhodne, zda ve Rwandě nebo v Maroku. Prezident UCI David Lappartient je podle všeho více nakloněn rwandské nabídce. Sám se vyjadřoval, že se těší na spolupráci se rwandskou cyklistickou unií v následujících letech (Sabiiti 2020b). Pro Rwandu by přidělení pořadatelství tohoto šampionátu znamenal značný zisk popularity nejen mezi fanoušky cyklistiky a umístil by tuto malou africkou zemi na pomyslnou mapu významnějších cyklistických zemí. Už nyní ji lze považovat za jednu z nejdůležitějších v Africe v rámci tohoto sportu.

⁵⁰ Již před rokem 2009 se závodu účastnili i zahraniční jezdci, ovšem až od tohoto roku se dostal do mezinárodního povědomí nejen v Africe (Tour du Rwanda nedatováno).

⁵¹ Jako Grand Tour se označují tři nejdelší třítydenní závody v cyklistickém kalendáři. Patří do nich italské Giro d'Italia, francouzská Tour de France a španělská Vuelta a España.

Kromě cyklistických závodů pořádá Rwanda spíše regionální menší šampionáty v jiných sportech. Mezi ně patří například pořadatelství vůbec prvních tzv. ANOCA⁵² Youth Games v roce 2019. Na této sportovní akci bylo k vidění několik sportů, například taekwondo, cyklistika, atletika, plážový volejbal a mnohé další. Události se zúčastnily země východní Afriky (Sikubwabo 2019). V roce 2020 se kromě Tour du Rwanda bude v zemi konat tzv. Kigali Peace Marathon, který je známý po celém kontinentu. Jeho původním záměrem, jak už název napovídá, bylo usmíření země po genocidě v roce 1994. Dnes se maratonu zúčastňuje pravidelně okolo 10 000 běžců z celé Afriky (Muhinde 2020). Kigali bude dále v květnu 2020 hostit vůbec první sezónní finále Basketball Africa League (BAL). Rwanda je taktéž jednou ze známějších basketbalových destinací v Africe. Samotná soutěž BAL má navíc díky NBA a FIBA⁵³ možnost podpořit týmy známou značku sportovního vybavení Jordan. Mezi další sportovní události, které se konají ve Rwandě, patří například Mountain Gorilla Rally (tamtéž).

4.3 Účast rwandských sportovců na významných sportovních akcích

Od své nezávislosti v roce 1962 se Rwanda představila poprvé na Letních olympijských hrách v roce 1984 v Los Angeles. Od té doby se rwandští sportovci zúčastnili každých letních olympijských her až do současnosti v počtu tří až sedmi atletů. Výjimkou je pouze rok 1992, kdy se na LOH v Barceloně představilo hned deset sportovců z této země (Sports Reference nedatováno c). Celkový počet účastníků je 54 (Nsabimana 2019). Rwandské sportovce v tomto případě zastupuje tzv. Národní olympijský a sportovní výbor ve Rwandě (RNOSC), který vznikl právě v roce 1984, v roce první účasti na LOH (Rwanda National Olympic and Sports Committee nedatováno). Vzhledem k tomu, že se často mluví o tom, jak nejsou rwandští sportovci dostatečně připravováni na vrcholné sportovní akce, zahájil RNOSC vlastní program, který by jim měl

⁵² ANOCA je zkratka pro Asociaci národních olympijských výborů v Africe (Sikubwabo 2019).

⁵³ FIBA je zkratka pro Mezinárodní basketbalovou federaci.

umožnit tuto překážku odstranit. Došlo tak k podpisu několika dohod, které umožnili atletům ze Rwandy například účast na letním tréninkovém soustředění v Japonsku v roce 2019 (Nsabimana 2019).

Rwandští sportovci se představili na LOH převážně v atletických disciplínách. Dalšími sporty pak bylo například plavání, judo a cyklistika (Sports Reference nedatováno c). I když se dosud nepovedlo nikomu pro tuto africkou zemi získat medaili, objevilo se několik zajímavých příběhů, z nichž bezpochyby nejzajímavější je spojen se závodníkem na horských kolech v disciplíně cross-country Adrienem Niyonshutim (Smith 2012). Ten se zúčastnil LOH v Londýně v roce 2012 a LOH v Riu de Janeiru 2016. V obou případech byl i rwandským vlajkonošem na zahajovacím ceremoniálu (Sports Reference nedatováno c). Adrien Niyonshuti přežil rwandskou genocidu v roce 1994. Na rozdíl od většiny jeho rodiny se mu jako mladému zázkem podařilo uprchnout a cyklistika byla to jediné, co ho dále v životě doprovázelo a těšilo (Smith 2012). Navíc se dokázal prosadit na horském kole, což dokázal jako vůbec první africký závodník v historii olympijských her⁵⁴ (Coats 2019). Kromě Adriena Niyonshutiho se minimálně na africkém kontinentu proslavil další rwandský cyklista – Joseph Areruya. Tomu se povedlo vyhrát tři významné africké závody v řadě. Těmito závody byly Tour du Rwanda (viz kapitola 4.3 diplomové práce), Tropicale Amissa Bongo v Gabonu a Tour de l’Espoir v Kamerunu (Rwagatare 2018). Nejenom úspěchy dvou jmenovaných cyklistů, ale i mnohých dalších mají obrovský vliv na zvýšení popularity cyklistiky ve Rwandě.

Mimo olympijské hry se rwandští sportovci pravidelně účastní tzv. Her Commonwealthu od roku 2010⁵⁵ (BBC 2010). Mezi další známé sportovní události, kterých se Rwanda pravidelně účastní, patří například tzv. Africké hry

⁵⁴ Kromě velkého úspěchu účasti na olympijských hrách je také do dnes jediným rwandským cyklistou, který kdy jezdil za tzv. UCI world-tour cyklistickou stáj. Konkrétně se jednalo o jihoafrickou stáj Dimension Data (Kamasa 2019).

⁵⁵ Rwanda je členem Commonwealthu až od roku 2009 (BBC 2010). Hlavní město Kigali bude v červnu 2020 hostit tzv. Setkání předsedů vlád zemí Commonwealthu (CHOGM). Jedná se o nejdůležitější platformu celého Commonwealthu, kde se určuje celé fungování společenství (CHOGM Rwanda 2020 nedatováno).

mládeže⁵⁶ nebo Africké hry. Úspěchu se dočkaly například plážové volejbalistky Denyse Mutatsimpundu a Charlotte Nzayisenga, které společnými silami dosáhly na bronzové medaile na Afrických hrách 2015 v konžském Brazzaville (Asiimwe 2016a). Další cenné kovy z Afrických her přidali plážoví volejbalisté a cyklisté v roce 2019 na Afrických hrách v Maroku (Nsabimana 2019). Dalším úspěchem, který lze vyzdvihnout, je bronzová medaile z paralympijských her v roce 2004 v řeckých Aténách, kterou získal atlet Jean de Dieu Nkundabera na trati dlouhé 800 metrů (Asiimwe 2016b).

4.4 Cíle sportovní diplomacie Rwandy

V porovnání s Katarom a Ázerbájdžánem je Rwanda stále velmi chudou zemí. Nemá zásoby ropy a zemního plynu, ze kterých by těžila. Rwandskou předností je na druhou stranu úchvatná příroda, která se po celé zemi rozprostírá. Ta je také hlavním lákadlem turistické značky *Visit Rwanda*, která dnes sponzoruje zmíněný Arsenal FC a francouzské PSG. Je to právě sponzorství fotbalových klubů, které momentálně stojí v popředí rwandské sportovní diplomacie. Cíl je tedy zcela jasný – přilákat zahraniční turisty a případně investory. Také je to známka toho, že se Rwanda otevírá světu, chce být viděna a chce obchodovat. Co by ji dále velmi pomohlo a co je teď jasným cílem, je získat pořadatelství UCI Mistrovství světa v silniční cyklistice v roce 2025. Jedná se o celosvětově sledovanou prestižní událost, která by malé africké zemi přinesla obrovskou popularitu. Navíc by Rwanda byla vůbec první zemí afrického kontinentu, které by se povedlo takovou cyklistickou akci uspořádat. Jedním z prostředků, které Rwandu výrazně přibližují k tomuto cíli, je i každoroční pořádání cyklistického závodu Tour du Rwanda, kterého se účastní i známí závodníci světového pelotonu.

⁵⁶ V roce 2014, kdy se Africké hry mládeže konaly v botswanském Gaborone, vyslala Rwanda rekordní počet žen. Z celkového počtu 49 atletů bylo 29 žen (Mukundiukuri 2014).

Rwandští představitelé navíc chtějí být sportovně konkurenceschopnější a tak mimo jiné vystavují nejrůznější sportovní areály, včetně nově vystavěného stadionu *Kigali Arena*⁵⁷. Mezi další zajímavé objekty, které se teprve plánují k vybudování, patří například detekční centra pro mladé talentované cyklisty. Tato centra by měla vzniknout v každé části Rwandy, aby tak bylo zaručeno, že se skutečně najdou ti nejkvalitnější budoucí jezdcí (Mugemana 2020). Obecně je sport ve Rwandě velmi důležitý, protože ho pořád lidé považují za sjednocující prvek po hrůzách, kterými si prošli během genocidy z roku 1994. Jedním z nejvýznamnějších sportů, který obyvatele Rwandy přivedl znovu dohromady, je fotbal. Známý je například program *Football for Hope, Peace and Unity* (FHPU), který v první řadě zapojuje skrze fotbal mladé lidi do společnosti a učí je společenské odpovědnosti (Holocaust Memorial Day Trust 2014). Dalším cílem rwandské vlády je tedy nadále podporovat tyto aktivity a rozvíjet a učit mladé lidi ohledně sportu a jeho významu pro jejich společnost.

⁵⁷ Zastřešená hala *Kigali Arena* byla vystavěna během pouhého půl roku v roce 2019. S kapacitou okolo 10 000 sedadel se řadí mezi největší a nejmodernější haly na celém africkém kontinentu (Ashimwe 2019).

Závěr

Úvod této diplomové práce definoval její cíle. Cílem práce tak bylo zjistit, jaké nástroje využívají vybrané malé státy v rámci svých sportovně diplomatických aktivit a dále jakých cílů chtějí dosáhnout sportovní diplomacií. Při pokládání tohoto cíle jsem vycházel z předpokladu, že mnou zvolené státy – Katar, Ázerbájdžán a Rwanda – chtějí v první řadě pozitivně zapůsobit na zahraniční veřejnost. Tato teze se během zpracovávání tématu ukázala být pravdivou. Ačkoliv se jeden stát, konkrétně Rwanda, poněkud liší od dvou zbývajících tím, že nemá zdaleka takové finanční možnosti, kterými především díky ložiskům ropy disponují tyto dvě země, tak cíle a motivace všech těchto zemí zůstávají ve své podstatě shodné. Co se týče nástrojů, které tři zmíněné státy využívají k dosažení těchto cílů ve svých sportovních diplomaciích, tak lze taktéž nalézt spoustu společného, například ve sponzoringu sportovních klubů. Tato strategie se jeví jako nejúspěšnější. Zvolené cíle práce byly navíc doplněny o výzkumné otázky zaměřené opět na využívané nástroje v rámci sportovních diplomacií Kataru, Ázerbájdžánu a Rwandy a také na cíle, kterých chtějí v rámci sportovní diplomacie dosáhnout.

Jak již bylo uvedeno, všechny tři státy využívají nástroje sponzoringu sportovních klubů. Ve všech třech případech se jedná hlavně o celosvětově známé fotbalové kluby. Logicky platí, že o čím slavnější tým jde, tím větší je potenciál zisku minimálně povědomí o sponzorující zemi. V případě Kataru je příkladů sponzoringu nejvíce. Jedná se například o slavný katalánský fotbalový klub FC Barcelona, o pařížský celek Paris Saint-Germain, italský AS Řím nebo o bavorského fotbalového giganta FC Bayern. Na dresech těchto týmů se tak objevilo logo *Qatar Airways*, což jsou katarskou vládou vlastněné aerolinie. Ázerbájdžán sponzoroval neméně známý tým ze španělského hlavního města Madridu – Atlético de Madrid. Na jeho dresech bylo vyobrazeno logo *Azerbaijan Land of Fire*. Rwanda s logem *Visit Rwanda* nyní sponzoruje londýnský velkoklub Arsenal FC a nově také Paris Saint-Germain. Díky svým finančním možnostem se Katar dokonce zapojil více než sponzoringem a to konkrétně

nákupem zmíněného klubu Paris Saint-Germain. Předseda známé televizní sítě *BeIN Media Group*, Nasser Al-Khelaifi, je mimo jiné právě i prezident úspěšného pařížského celku. Nákupem sportovních klubů se chtěl dále prosadit i Ázerbájdžán v podání magnáta Hafize Mammadova. Tomu se podařilo koupit francouzský tým RC Lens a téměř i anglický Sheffield Wednesday FC. Jenže se dostal do finančních problémů a z řádného fungování a z jiných nákupů sešlo.

Všechny zvolené státy dále využívají nástroj pořádání sportovních akcí, přičemž jejich ambice jdou ruku v ruce s jejich možnostmi. Tudiž jak Katar, tak Ázerbájdžán mají zájem o pořádání nejprestižnější světové sportovní akce v podobě olympijských her, ovšem zatím se ucházejí neúspěšně. Nejvýraznější pořadatelský počin má před sebou bez pochyby Katar, který bude v roce 2022 hostit Mistrovství světa ve fotbale. Katar je tak například tradičním hostitelským státem atletických mítinků *IAAF Diamond League* nebo motoristického seriálu *MotoGP*. Mezi jedinečné akce, které se v Kataru konaly, patří například UCI Mistrovství světa v silniční cyklistice v roce 2016. Ázerbájdžánským dosud největším pořadatelstvím byly Evropské hry v roce 2015. Mezi další významné sportovní akce, které se konají v Ázerbájdžánu, patří například Velká cena Ázerbájdžánu v seriálu Formule 1. Rwanda vzhledem ke svému omezeným finančním možnostem pořádá převážně menší lokální a regionální sportovní akce. Ale jsou příklady, jako je cyklistický závod Tour du Rwanda, který se již těší globálního rozměru popularity díky účasti známých jezdců ze světového pelotonu. Pro Rwandu bude v nejbližší době zásadní, pokud bude zvolena za pořadatele UCI Mistrovství světa v silniční cyklistice 2025.

Mezi další nástroje, které využívají ve své sportovní diplomacii všechny tři státy, patří účast sportovců na významnějších sportovních akcích. Příkladem takové akce jsou zmíněné olympijské hry. Všechny země se účastní převážně letních olympijských her, s výjimkou Ázerbájdžánu, který měl své zastoupení i na zimních olympijských hrách. Největší úspěchy, co se počtu získaných cenných kovů týče, pak v součtu slavil Ázerbájdžán. Pouze Rwanda stále čeká na svou první olympijskou medaili.

Hlavně v případě sportovní diplomacie státu Katar lze vyzdvihnout více nástrojů, které stát využívá. Mezi ně tak patří například sponzoring sportovních akcí, kdy sponzoruje světoznámé dostihové závody jako je *Glorious Goodwood Festival* a další. Svůj sponzoring však zaměřuje i na organizace, jako je třeba fotbalová FIFA. Dále také využívá nástroje naturalizace sportovců. Vzhledem k nedostatku kvalitních sportovců v zemi musí s vidinou větší šance na úspěch získávat zahraniční sportovce, kterým je změněno rodné občanství za katarské a jejich působení je finančně oceněno. S cizinci v katarském sportu se lze ve větší míře setkat v mužském házenkářském nebo fotbalovém týmu.

Jak již v tomto závěru zaznělo, primární cíle sportovních diplomacií Kataru, Ázerbájdžánu i Rwandy se shodují v tom, že chtějí vytvořit pozitivní obraz o své zemi v očích zahraniční veřejnosti. Další cíle jejich sportovních diplomacií dále vycházejí hlavně ze zmíněných nástrojů. Jedná se tak například o navýšení soft power státu, o zaujetí potenciálních turistů o cestování do těchto zemí, které nemusí být nutně spojeno se sportem či přilákání zahraničních investorů. Například v případě Kataru jde také o cíl diverzifikovat ekonomiku. Toho se snaží katarští představitelé dosáhnout právě investicemi do sportovních klubů, jako je pařížský Paris Saint-Germain. Jde jim tak o to, aby nebyli závislí pouze na příjmech z těžby ropy a zemního plynu. Pro Katar bude důležité v nejbližší době úspěšně pořádát Mistrovství světa ve fotbale v roce 2022. Předchozí akce v Kataru, jako bylo UCI Mistrovství světa v silniční cyklistice v roce 2016 nebo IAAF Mistrovství světa v atletice 2019, nebyly příliš dobře zhodnoceny ze strany mezinárodní veřejnosti. V rámci svého domácího prostředí chce Katar dosáhnout především na větší zapojení svých obyvatel do sportu. Ázerbájdžán kromě již zmíněných cílů chce především přispět svou sportovní diplomacií k jeho vnímání jako evropského státu, nebo minimálně jako země, která spojuje Evropu a Asii. V domácím prostředí pak cílí na větší modernizaci země díky pořádání mnoha sportovních akcí. Z hlavního města Baku a jeho okolí se tak za poslední desetiletí stalo velmi moderní místo nejen s celou řadou sportovišť. Rwanda chce svou sportovní diplomacií dosáhnout především na

zmíněný příliv turistů. Už samotné *Visit Rwanda* láká na tamní úchvatnou přírodu a její bohatství, ale také na kulturu země. Rwanda navíc svým počínáním jasně deklaruje, že se otevírá světu a chce být součástí světového obchodu. Stejně jako je pro Katar důležité Mistrovství světa ve fotbale v roce 2022 je pro Rwandu zásadní získat pořadatelství UCI Mistrovství světa v silniční cyklistice v roce 2025.

Seznam použité literatury a pramenů

Aguilar, Joey (2016). UCI World Championship raises profile of cycling. *Gulf-Times*. 21. 10. 2016 (<https://www2.gulf-times.com/story/518278/UCI-World-Championship-raises-profile-of-cycling>, 3. 3. 2020).

Allison, Lincoln (1993). *The Changing Politics of Sport* (Manchester: Manchester University Press).

Alkhalisi, Zahraa (2017). Qatar slashes budget for 2022 World Cup by at least 40%. *CCN Money*. 5. 4. 2017 (<https://money.cnn.com/2017/04/05/news/economy/qatar-2022-budget-soccer/index.html>, 3. 3. 2020).

Anholt, Simon (2011). Beyond the Nation Brand: The Role of Image and Identity in International Relations. *Exchange: The Journal of Public Diplomacy* 2 (1), s. 6–12.

Aras, Bülent – Özbay, Fatih (2008). Turkish-Armenian Relations: Will Football Diplomacy Work?. *SETA Policy Brief* (http://setadc.org/wp-content/uploads/2015/05/SETA_Policy_Brief_No_24_Bulent_Aras_Fatih_Ozba_y.pdf, 11. 2. 2020), s. 1–7.

Arseblog News (2018). *Arsenal Reveal Sleeve Sponsor for 2018-19 Season*. 23. 5. 2018 (<https://news.arseblog.com/2018/05/arsenal-reveal-sleeve-sponsor-for-2018-19-season/>, 18. 3. 2020).

Arsenal FC (2018). *Arsenal partner with 'Visit Rwanda'*. 23. 5. 2018 (<https://www.arsenal.com/news/club-welcomes-visit-rwanda-new-partner>, 18. 3. 2020).

Arsenal FC (2019). *David Luiz enjoys memorable visit to Rwanda*. 14. 10. 2019 (<https://www.arsenal.com/news/david-luiz-enjoys-memorable-visit-rwanda>, 18. 3. 2020).

Ashimwe, Edwin (2019). PHOTOS: Magnificent Kigali Arena set for inauguration. *The New Times*. 31. 7. 2019 (<https://www.newtimes.co.rw/sports/kigali-arena-inauguration>, 22. 3. 2020).

Asimwe, Geoffrey (2016a). Events that shaped Rwandan sport in 2015. *The New Times*. 5. 1. 2016 (<https://www.newtimes.co.rw/section/read/195842>, 21. 3. 2020).

Asimwe, Geoffrey (2016b). Rwandan Paralympic medalist predicts success in Rio Games. *The New Times*. 14. 8. 2016 (<https://www.newtimes.co.rw/section/read/202586>, 21. 3. 2020).

AS Roma (2018). *Roma announce Qatar Airways as main global partner*. 23. 4. 2018 (<https://www.asroma.com/en/news/2018/4/roma-announce-qatar-airways-as-main-global-partner>, 26. 2. 2020).

Atlético de Madrid (2013). *Hello Azerbaijan!*. 10. 2. 2013 (<https://en.atleticodemadrid.com/noticias/hello-azerbaijan>, 9. 3. 2020).

Attali, Michaël (2014). The 2006 Asian Games: self-affirmation and soft power. *Leisure Studies* 35 (4), s. 470–486.

Azerbaijan Wrestling Federation (nedatováno). *History of Wrestling in Azerbaijan* (<http://www.awf-az.org/en/g-l/az-rbaycan-g-l-tarixi/>, 12. 3. 2020).

Baku 2017 (nedatováno). *Games* (<http://www.baku2017.com/games.html>, 10. 3. 2020).

Baku Chess Olympiad (nedatováno). *Official closing ceremony of 42nd Chess Olympiad held in Baku* (<http://www.bakuchessolympiad.com/news/11/359>, 12. 3. 2020).

BBC (2010). *Commonwealth Games 2010: Participating nations in Africa*. 27. 9. 2010 (http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/commonwealth_games/delhi_2010/9037806.stm, 21. 3. 2020).

BBC (2014a). *Juventus 2-2 Napoli (5-6 on pens)*. 22. 12. 2014 (<https://www.bbc.com/sport/football/30582475>, 2. 3. 2020).

BBC (2014b). *Atletico Madrid: Azerbaijan logo edited out of Iran paper*. 9. 5. 2014 (<https://www.bbc.com/news/blogs-news-from-elsewhere-27343540>, 9. 3. 2020).

BBC (2014c). *Sheffield Wednesday: Hafiz Mammadov takeover breaks down*. 4. 9. 2014 (<https://www.bbc.com/sport/football/29062927>, 9. 3. 2020).

BBC (2016). *Tour of Qatar: 2017 edition of race is cancelled over lack of sponsorship*. 28. 12. 2016 (<https://www.bbc.com/sport/cycling/38452417>, 27. 2. 2020).

BBC (2019). *Rio Olympics: Ex-governor says he paid \$2m bribe*. 5. 7. 2019 (<https://www.bbc.com/news/world-latin-america-48881867>, 21. 1. 2020).

Begum, Khadiza (2020). *Things to do on Qatar National Sport Day 2020*. *ILoveQatar.net*. 4. 2. 2020 (<https://www.iloveqatar.net/news/sports/things-to-do-on-qatar-national-sports-day-2020>, 6. 3. 2020).

BeIN Media Group (nedatováno a). *The Group* (<https://www.beinmediagroup.com/the-group/>, 26. 2. 2020).

BeIN Media Group (nedatováno b). *BeIN Sports France* (<https://www.beinmediagroup.com/subsidiary/bein-sports-france/>, 26. 2. 2020).

BeIN Sports (2020). *Qatar to host 65 local, continental and international sporting events in 2020*. 26. 1. 2020 (<https://www.beinsports.com/en/other-sports/news/qatar-to-host-65-local-continental-and-intern/1400141>, 28. 2. 2020).

Black, David – Peacock, Byron (2013). *Sport and Diplomacy*. In: Cooper, Andrew F. – Heine, Jorge a kol., *The Oxford Handbook of Modern Diplomacy* (Oxford: Oxford University Press), s. 708–725.

Bloomberg (nedatováno). *Baghlan Group FZCO* (<https://www.bloomberg.com/profile/company/0823997D:UH>, 9. 3. 2020).

Brewin, John – Glendenning, Barry (2019). Qatar win Asian Cup, Premier League news, weather latest and more – as it happened. *The Guardian*. 6. 2. 2019 (<https://www.theguardian.com/football/live/2019/feb/01/premier-league-news-transfer-window-fallout-weather-and-more-live>, 4. 3. 2020).

Campbell, Rook (2010). Staging globalization for national projects: global sport markets and elite athletic transnational labor in Qatar. *International review for the sociology of sport* 46 (1), s. 45–60.

CCLA (2013). *Agreement on cooperation has been signed with “Lens”*. 26. 9. 2013 (<http://www.ccla.lu/en/news/716/>, 9. 3. 2020).

CHOGM Rwanda 2020 (nedatováno). *About CHOGM* (<https://chogm2020.rw/index.php/about/>, 21. 3. 2020).

Coats, Kimberly (2019). Cycling: Team Rwanda’s pioneering legacy. *The New Times*. 18. 5. 2019 (<https://www.newtimes.co.rw/sports/cycling-team-rwandas-pioneering-legacy>, 21. 3. 2020).

Conn, David (2020). Euro 2020 postponed for a year by Uefa because of coronavirus crisis. *The Guardian*. 17. 3. 2020 (<https://www.theguardian.com/football/2020/mar/17/euro-2020-postponed-coronavirus-uefa-champions-league-europa-league>, 19. 3. 2020).

Crawford, Scott (1995). Rugby and the Forging of a National Identity. In: Nauright, John ed., *Sport, Power and Society in New Zealand: Historical and Contemporary Perspectives* (Sydney: Australian Society for Sports History), s. 5–20.

Česká asociace esportu (2018). *Asijské hry oznámeny, co nás čeká?*. 20. 5. 2018 (<https://www.esport.cz/asijske-hry-oznameny-co-nas-ceka>, 1. 3. 2020).

ČT (2017). *Maradonova "boží ruka" mi zničila život, říkal zemřelý sudí.* 1. 6. 2017 (<https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/fotbal/maradonova-bozi-ruka-mi-znicila-zivot-rikal-zemrely-sudi/5bd776440d663b6fe86ad0aa>, 25. 1. 2020).

ČT24 (2012). *Mnichovský masakr sjednotil svět: Terorismus do politiky nepatří.* 5. 9. 2012 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1442695-mnichovsky-masakr-sjednotil-svet-terorismus-do-politiky-nepatri>, 22. 1. 2020).

Darras, Rémy (2019). Rwanda: Qatar Airways acquires 60% of the new Kigali airport. *The Africa Report.* 11. 12. 2019 (<https://www.theafricareport.com/21119/rwanda-qatar-airways-acquires-60-of-the-new-kigali-airport/>, 19. 3. 2020).

Doyle, Paul (2019). Why did Uefa hand Azerbaijan hosting rights for the Europa League final?. *The Guardian.* 16. 5. 2019 (<https://www.theguardian.com/football/2019/may/16/uefa-handed-azerbaijan-europa-league-final-baku-chelsea-arsenal>, 11. 3. 2020).

Dubský, Zbyněk (2018). Sportovní diplomacie jako součást zahraniční politiky státu. *Scientia et Societas XIV* (1), s. 3–21.

European Games (nedatováno a). *Baku and The Games* (<http://www.european-games.org/baku-and-the-games/>, 13. 3. 2020).

European Games (nedatováno b). *EOC and the European Games* (<http://www.european-games.org/eoc-and-the-european-games-history/>, 11. 3. 2020).

Football.Co.Uk (2011). *Korean brawn drain worrying K-League* (<http://www.football.co.uk/manchester-united/korean-brawn-drain-worrying-kleague/1933453/>, 5. 2. 2020).

Foreign Affairs (2015). Azerbaijan 2020: Turning Strength Into Sustainability. *Foreign Affairs* 1-2 2015, s. 1–12.

Formula 1 (2019). *Formula 1 to race in Baku until at least 2023*. 5. 2. 2019 (<https://www.formula1.com/en/latest/article.formula-1-to-race-in-baku-until-at-least-2023.20FW1dJYMPkDy62WjP7v7a.html>, 10. 3. 2020).

Formula 1 (nedatováno). *Formula 1 SOCAR Azerbaijan Grand Prix 2019* (<https://www.formula1.com/en/racing/2019/Azerbaijan.html#circuit>, 10. 3. 2020).

Freedom House (nedatováno a). *Countries and Territories* (<https://freedomhouse.org/countries/freedom-world/scores>, 25. 4. 2020).

Freedom House (nedatováno b). *Azerbaijan* (<https://freedomhouse.org/country/azerbaijan>, 13. 3. 2020).

General Secretariat For Development Planning (2008). *Qatar National Vision 2030* (<https://www.gco.gov.qa/wp-content/uploads/2016/09/GCO-QNV-English.pdf>, 6. 3. 2020).

Ghani, Faras (2019). Was the Doha World Athletics Championships a 'success'?. *Al Jazeera*. 7. 10. 2019 (<https://www.aljazeera.com/indepth/features/doha-world-athletics-championships-success-191007093729808.html>, 3. 3. 2020).

Gibson, Owen (2014a). Azerbaijan's sponsorship of Atlético Madrid proves spectacular success. *The Guardian*. 1. 5. 2014 (<https://www.theguardian.com/football/2014/may/01/azerbaijan-sponsorship-atletico-madrid-spectacular-success>, 9. 3. 2020).

Gibson, Owen (2014b). Azerbaijan and the sporting map: from F1 venue to Euro 2020 host. *The Guardian*. 19. 12. 2014 (<https://www.theguardian.com/sport/2014/dec/19/azerbaijan-sporting-map-f1-euro-2020-host>, 9. 3. 2020).

Gibson, Owen (2016). Qatar policy of buying handball team earns no favours at Rio 2016. *The Guardian*. 9. 8. 2016

(<https://www.theguardian.com/sport/2016/aug/09/qatar-buying-handball-players-france-rio-2016>, 5. 3. 2020).

Gilbert, Keith – Bennett, Will (2012). *Sport, Peace and Development* (Champaign: Common Ground Publishing).

Glendinning, Matthew (2019). Visit Rwanda signs major PSG sponsorship, rivals existing Arsenal deal. *Sport Business*. 4. 12. 2019 (<https://www.sportbusiness.com/news/visit-rwanda-signs-major-psg-sponsorship-rivals-existing-arsenal-deal/>, 19. 3. 2020).

Goffs London Sale (nedatováno). *A Sale Like No Other* (<https://www.goffslondonsale.com/>, 27. 2. 2020).

Gotev, Georgi (2015). Minister: After the Baku games, Azerbaijan will be an even more popular destination. *Euractiv*. 25. 5. 2015 (<https://www.euractiv.com/section/sports/interview/minister-after-the-baku-games-azerbaijan-will-be-an-even-more-popular-destination/>, 11. 3. 2020).

Grix, Jonathan – Brannagan, Paul M. – Lee, Donna (2019). *Entering the Global Arena: Emerging States, Soft Power Strategies and Sports Mega-Events* (Singapore: Palgrave Macmillan).

Gulf-Times (2013). *Qatar Airways sponsoring Tour of Qatar again*. 7. 2. 2013 (<https://www.gulf-times.com/story/341315/Qatar-Airways-sponsoring-Tour-of-Qatar-again>, 27. 2. 2020).

Gulf-Times (2018). *Qatar Airways, Boca Juniors reveal new jersey featuring airline's logo*. 22. 7. 2018 (<https://www.gulf-times.com/story/600358/Qatar-Airways-Boca-Juniors-reveal-new-jersey-featu>, 26. 2. 2020).

Gulf-Times (2019). *PSG stars arrive in Qatar for winter camp*. 14. 1. 2019 (<https://www.gulf-times.com/story/619132/PSG-stars-arrive-in-Qatar-for-winter-camp>, 26. 2. 2020).

Holocaust Memorial Day Trust (2014). *Beyond the World Cup: Genocide Survivor Harnesses Power of Football in Rwanda*. 27. 6. 2014 (<https://www.hmd.org.uk/news/beyond-world-cup-genocide-survivor-harnesses-power-football-Rwanda>, 22. 3. 2020).

Houlihan, Barrie – Zheng, Jinming (2015). Small States: Sport and Politics at the Margin. *International Journal of Sport Policy and Politics* 7 (3), s. 329–344.

Human Rights Watch (2015). *Azerbaijan: Baku Games to Begin Amid Widespread Repression*. 11. 6. 2015 (<https://www.hrw.org/news/2015/06/11/azerbaijan-baku-games-begin-amid-widespread-repression-0>, 11. 3. 2020).

Ismayilova, Khadija – Agha, Ilgar – Biro, Attila (2017). The Origin of the Money. *OCCRP*. 4. 9. 2017 (<https://www.occrp.org/en/azerbaijanlaundromat/the-origin-of-the-money>, 9. 3. 2020).

Ismayilova, Laman (2016a). Baku to host World Judo Championship 2018. *AzerNews*. 10. 8. 2016 (<https://www.azernews.az/sports/100686.html>, 11. 3. 2020).

Ismayilova, Laman (2016b). Azerbaijan is country with rich chess history. *AzerNews*. 1. 8. 2016 (<https://www.azernews.az/sports/99945.html>, 12. 3. 2020).

Ismayilova, Laman (2018). Patrick Brachner to represent Azerbaijan in PyeongChang 2018 Olympics. *AzerNews*. 2. 2. 2018 (<https://www.azernews.az/sports/126486.html>, 12. 3. 2020).

Jha, Martand (2017). *India and Pakistan's Cricket Diplomacy*. 15. 3. 2017 (<https://thedi diplomat.com/2017/03/india-and-pakistans-cricket-diplomacy/>, 11. 2. 2020).

Johnstone, Chris (2015). Ticket Offer Key for Economics of Hosting Ice Hockey World Championships. *Radio Prague*. 6. 5. 2015

(<https://www.radio.cz/en/section/marketplace/ticket-offer-key-for-economics-of-hosting-ice-hockey-world-championships>, 25. 2. 2020).

JudoInside (nedatováno). *Judo in Azerbaijan* (https://www.judoinside.com/country/judo_azerbaijan, 12. 3. 2020).

Kagame, Paul [PaulKagame] (2018). My take on my beloved Club Arsenal- a very good one at the game and a very good coach like a.Wenger ,this should not have been the kind of ending of an era. The coach is leaving and club trophy-less it was long coming! I am still a committed fan going forward :). Blame the owners.

Twitter, 3. 5. 2018 (<https://twitter.com/PaulKagame/status/992151058892902403?s=20>, 18. 3. 2020).

Kamasa, Peter (2019). Adrien Niyonshuti to young cyclists: “Cycling change lives”. *The New Times*. 13. 4. 2019 (<https://www.newtimes.co.rw/sports/adrien-niyonshuti-young-cyclists-cycling-change-lives>, 21. 3. 2020).

Kelly, Annie – McIntyre, Niamh – Patisson, Pete (2019). Revealed: hundreds of migrant workers dying of heat stress in Qatar each year. *The Guardian*. 2. 10. 2019 (<https://www.theguardian.com/global-development/2019/oct/02/revealed-hundreds-of-migrant-workers-dying-of-heat-stress-in-qatar-each-year>, 3. 3. 2020).

Kelly, James (2019). Overweight, Lazy and Brilliant: Remembering Werder Bremen Legend Ailton. *These Football Times*. 3. 10. 2019 (<https://thesefootballtimes.co/2019/10/03/overweight-lazy-and-brilliant-the-career-of-werder-bremen-legend-ailton/>, 4. 3. 2020).

Keohane, Robert O. – Nye, Joseph S. (1998). Power and Interdependence in the Information Age. *Foreign Affairs* 77 (5), s. 81–94.

Kimenyi, Bryan (2019). Rwanda - PSG deal: How social media reacted to the partnership. *The New Times*. 5. 12. 2019

(<https://www.newtimes.co.rw/news/rwanda-psg-deal-how-social-media-reacted-partnership>, 19. 3. 2020).

Koch, Natalie (2018). The geopolitics of sport beyond soft power: event ethnography and the 2016 cycling world championships in qatar. *Sport in Society* 21 (12), s. 2010–2031.

Koch, Natalie (2019). The Geopolitics of Gulf Sport Sponsorship. *Sport, Ethics and Philosophy* 13, s. 1–22.

Krzyzaniak, John S. (2018). The soft power strategy of soccer sponsorships. *Soccer & Society* 19 (4), s. 498–515.

Lawrence, Amy – Ingle, Sean (2019). Arsenal's Henrikh Mkhitaryan to miss Europa League final over safety fears. *The Guardian*. 21. 5. 2019 (<https://www.theguardian.com/football/2019/may/21/arsenal-henrikh-khitaryan-miss-europa-league-final-safety-chelsea-baku>, 11. 3. 2020).

Long, Tom (2017). It's not the size, it's the relationship: from 'small states' to asymmetry. *International Politics* 54 (2), s. 144–160.

Maass, Matthias (2009). The elusive definition of the small state. *International Politics* 46 (1), s. 65–83.

Maese, Rick (2016). Qatar wanted an Olympics team. So it recruited one from 17 other countries. *The Washington Post*. 9. 8. 2016 (https://www.washingtonpost.com/sports/qatar-olympians-hail-from-multiple-countries/2016/08/09/301dd982-5e6f-11e6-8e45-477372e89d78_story.html, 4. 3. 2020).

Matějka, Libor (2016). MS v Kataru pohledem rozhodčí. *Road Cycling*. 21. 10. 2016 (<https://www.roadcycling.cz/clanek/ms-v-kataru-pohledem-rozhodci>, 3. 3. 2020).

McGovern, Patrick (2000). The Irish brawn drain: English league clubs and Irish footballers, 1946-1995. *British journal of sociology* 51 (3), s. 401–418.

MENAFN (2020). *Qatar Airways Group hosts variety of Sport Day events*. 13. 2. 2020 (<https://menafn.com/1099700149/Qatar-Airways-Group-hosts-variety-of-Sport-Day-events>, 27. 2. 2020).

Monnet, Théau (2019). Rwandan tourism scores big after Arsenal deal, despite criticism. *The African Report*. 6. 9. 2019 (<https://www.theafricareport.com/16937/rwandan-tourism-scores-big-after-arsenal-deal-despite-criticism/>, 18. 3. 2020).

MotoGP (nedatováno). *Doha, Qatar* (<https://www.motogp.com/en/event/Qatar#destination-guide>, 2. 3. 2020).

Mugemana, Hugues (2020). Abdallah Murenzi on Tour du Rwanda 2020 impact, bid for World Champs 2025. *The New Times*. 14. 3. 2020 (<https://www.newtimes.co.rw/sports/abdallah-murenzi-tour-du-rwanda-2020-impact-bid-world-champs-2025>, 22. 3. 2020).

Muhinde, Jeje (2020). Five sporting events that will shape 2020. *The New Times*. 1. 2. 2020 (<https://www.newtimes.co.rw/sports/five-sporting-events-will-shape-2020>, 22. 3. 2020).

Mukundiukuri, Jean de Dieu (2014). Rwanda Sends Highest % of Female Athletes to AYG. *Rwanda National Olympic and Sports Committee*. 1. 5. 2014 (<http://olympicrwanda.org/rwanda-sends-highest-percentage-of-female-athletes-to-african-youth-games-in-gaborone-botswana/>, 21. 3. 2020).

Murray, Stuart (2012). The Two Halves of Sports-Diplomacy. *Diplomacy and Statecraft* 23 (3), s. 576–592.

Murray, Stuart (2013). Moving Beyond the Ping-Pong Table: Sports Diplomacy In the Modern Diplomatic Environment. *Public Diplomacy Magazine* Winter 2013 (9), s. 11–16.

Murray, Stuart – Pigman, Geoffrey A. (2014). Mapping the relationship between international sport and diplomacy. *Sport in Society* 17 (9), s. 1098–1118.

Nsabimana, Eddie (2019). Tokyo 2020: Will Rwanda finally win an Olympic medal?. *The New Times*. 14. 9. 2019 (<https://www.newtimes.co.rw/sports/tokyo-2020-will-rwanda-finally-win-olympic-medal>, 21. 3. 2020).

Nygaard, Havard M. – Gates, Scott (2013). Soft power at home and abroad: Sport diplomacy, politics and peace-building. *International Area Studies Review* 16 (3), s. 235–243.

Olympic Council of Asia (nedatováno a). *Asian Summer Games* (<http://www.ocasia.org/Game/GameDetailsByGameID?q=BrMykyrnI530p/vsnX+Z8vJNguoh97VGtnRABxESGMU>, 1. 3. 2020).

Olympic Council of Asia (nedatováno b). *Doha 2006* (<http://www.ocasia.org/Game/GHAFDetails?q=NtpwTOliipDwo6ShqBnES+IIXCUDltoweZlOmWNx1epsLPAYgRKTensDzhL0374SzCl2VEyF8be+fuTFBXFpYA==>, 1. 3. 2020).

Orwell, George (2010). *Fifty Orwell Essays* (Oxford: Benediction Classics).

Pangalos, Philip (2018). 2018 World Judo Championships: Generation shift in Baku as the heavyweights mark a new era. *Euronews*. 26. 9. 2018 (<https://www.euronews.com/2018/09/26/2018-world-judo-championships-generation-shift-in-baku-as-the-heavyweights-mark-a-new-era>, 11. 3. 2020).

Panja, Tariq (2019). Did FIFA Accidentally Confirm a World Cup Bribery Scandal?. *The New York Times*. 5. 12. 2019 (<https://www.nytimes.com/2019/12/05/sports/fifa-teixeira-qatar-2022-bribes.html>, 3. 3. 2020).

Pattison, Pete (2020). Qatar World Cup: report reveals 34 stadium worker deaths in six years. *The Guardian*. 16. 3. 2020 (<https://www.theguardian.com/global-development/2020/mar/16/qatar-world-cup-report-reveals-34-stadium-worker-deaths-in-six-years>, 16. 3. 2020).

Peterková, Jana (2008a). *Veřejná diplomacie* (Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk).

Peterková, Jana (2008b). *Veřejná diplomacie malých států a realita České republiky. Mezinárodní vztahy* 43 (2), s. 5–24.

President (2012). “*Azerbaijan 2020: Look into the Future*” *Concept of Development* (https://president.az/files/future_en.pdf, 10. 3. 2020).

PSG (nedatováno). *Sponsors* (<https://en.psg.fr/the-club/sponsors>, 26. 2. 2020).

Qatar 2022 (nedatováno a). *Historic Journey* (<https://www.qatar2022.qa/en/historic-journey>, 3. 3. 2020).

Qatar 2022 (nedatováno b). *Generation Amazing: About* (<https://www.qatar2022.qa/en/opportunities/generation-amazing/about>, 3. 3. 2020).

Qatar Airways (2020). *Qatar Airways and Qatar Duty Free Sponsor the 2020 Qatar Total Open Tennis Tournament*. 20. 2. 2020 (<https://www.qatarairways.com/en/press-releases/2020/February/QDFQatarTotalOpenTennisTournament.html>, 27. 2. 2020)

Qatar Airways Group (2018). *Annual Report: Fiscal 2018* (<https://www.qatarairways.com/content/dam/documents/annual-reports/2018/19630-Annual-Report-2018-EN-Digital.pdf>, 26. 2. 2020).

Qatar Duty Free (nedatováno). *About us* (<https://www.qatardutyfree.com/AboutQDF.aspx>, 27. 2. 2020).

Qatar Financial Centre (2016). *Qatar – An Emerging Sports Destination. Business Opportunities* 1, s. 1–70 (<https://www.qfc.qa/Admin/Resources/Resources/Qatar%20an%20Emerging%20Sports%20Destination%20-%20Business%20Opportunities%201%20May%202016.pdf>, 4. 3. 2020).

Qatar Football Association (nedatováno). *First National Team* (<https://www.qfa.qa/first-national-team/>, 4. 3. 2020).

Qatar Olympic Committee (nedatováno). *Vision & Mission* (<http://xn--igbhee6kbhvv.xn--wgl6a/en/AboutQOC/Pages/VisionMission.aspx>, 4. 3. 2020).

QIPCO (nedatováno). *QIPCO Sponsorship portfolio* (<https://www.qipco.com.qa/sponsorship-portfolio/>, 27. 2. 2020).

QSI (nedatováno). *Who we are* (<https://www.qsi.com.qa/who-we-are/>, 25. 2. 2020).

Reiche, Danyel (2014). Investing in sporting success as a domestic and foreign policy tool: the case of Qatar. *International Journal of Sport Policy and Politics* 7 (4), s. 1–16.

Rensmann, Lars (2015). Sports, Global Politics, and Social Value Change: A Research Agenda. *Altre Modernità* 14 (5), s. 114–133.

Reporters Without Borders (2014). *Do you know who Atlético Madrid's real sponsor is?*. 22. 5. 2014 (<https://rsf.org/en/campaigns/do-you-know-who-atletico-madrids-real-sponsor>, 11. 3. 2020).

Reyntjens, Filip (2018). When the poor sponsor the rich: Rwanda and Arsenal FC. *The Conversation*. 28. 5. 2018 (<https://theconversation.com/when-the-poor-sponsor-the-rich-rwanda-and-arsenal-fc-97330>, 18. 3. 2020).

Rofe, Simon J. – Dichter, Heather L. (2016). Prologue: Diplomacy and Sport. *Diplomacy and Statecraft* 27 (2), s. 207–211.

Rwagatare, Joseph (2018). Sporting success in Rwanda: Lessons from cycling and football teams. *The New Times*. 13. 2. 2018 (<https://www.newtimes.co.rw/section/read/231034>, 21. 3. 2020).

- Rwanda Development Board (nedatováno a). *About RDB* (<https://rdb.rw/about-rdb/#overview>, 18. 3. 2020).
- Rwanda Development Board (nedatováno b). *Rwanda & Paris Saint-Germain: More Than A Partnership* (<https://rdb.rw/rwanda-paris-saint-germain-more-than-a-partnership/>, 19. 3. 2020).
- Rwanda National Olympic and Sports Committee (nedatováno). *RNOSC Overview* (<https://olympicrwanda.org/about-us/>, 21. 3. 2020).
- Sabiiti, Daniel (2020a). 10 Riders To Watch Out At Tour Du Rwanda 2020. *KT Press*. 23. 2. 2020 (<https://www.ktpress.rw/2020/02/10-riders-to-watch-out-at-tour-du-rwanda-2020/>, 22. 3. 2020).
- Sabiiti, Daniel (2020b). UCI Boss Hints ‘Backing’ Rwanda’s Bid For 2025 Cycling Race. *KT Press*. 19. 1. 2020 (<https://www.ktpress.rw/2020/01/uci-boss-hints-backing-rwandas-bid-for-2025-cycling-race/>, 22. 3. 2020).
- Sam, Michael P. – Jackson, Steve J. (2015). Sport and small states: the myths, limits and contradictions of the legend of David and Goliath. *International Journal of Sport Policy* 7 (3), s. 1–9.
- Shearer, Derek (2014). To Play Ball, Not Make War: Sports, Diplomacy and Soft Power. *Harvard International Review* 36 (1), s. 53–57.
- Sheffield Wednesday FC (2014). *Sheffield Wednesday announce shirt sponsorship deal*. 11. 7. 2014 (<https://www.swfc.co.uk/news/2014/july/sheffield-wednesday-announce-shirt-sponsorship-deal/>, 9. 3. 2020).
- Sikubwabo, Damas (2019). Rwanda to host ANOCA Youth Games. *The New Times*. 17. 1. 2019 (<https://www.newtimes.co.rw/sports/rwanda-host-anoca-youth-games>, 22. 3. 2020).
- Smith, David (2012). London 2012: Rwandan mountain biker rides to banish genocide memory. *The Guardian*. 12. 8. 2012

(<https://www.theguardian.com/sport/2012/aug/12/london-2012-rwandan-mountain-biker>, 21. 3. 2020).

South, Alex (2015). How will Qatar build a good team for the 2022 World Cup?. *BBC Sport*. 8. 4. 2015 (<https://www.bbc.com/sport/football/32147203>, 4. 3. 2020).

Sports Reference (nedatováno a). *Qatar* (<https://www.sports-reference.com/olympics/countries/QAT/>, 4. 3. 2020).

Sports Reference (nedatováno b). *Azerbaijan* (<https://www.sports-reference.com/olympics/countries/AZE/>, 12. 3. 2020).

Sports Reference (nedatováno c). *Rwanda* (<https://www.sports-reference.com/olympics/countries/RWA/>, 21. 3. 2020).

Storer, Adam (2018). How Málaga Went From Rags to Riches to Relegation. *These Football Times*. 18. 5. 2018 (<https://thesefootballtimes.co/2018/05/18/how-malaga-went-from-rags-to-riches-to-relegation/>, 26. 2. 2020).

Straw, Edd – Noble, Jonathan (2015). Qatar wants Formula 1 grand prix on Lusail street circuit by 2016. *Autosport*. 12. 1. 2015 (<https://www.autosport.com/f1/news/117346/qatar-in-new-push-for-f1-street-race>, 2. 3. 2020).

Telegraf.rs (2019). *This is the official note confirming withdrawal of Kosovo recognition by the Republic of Nauru*. 22. 11. 2019 (<https://www.telegraf.rs/english/3124720-this-is-the-official-note-confirming-withdrawal-of-kosovo-recognition-by-the-republic-of-nauru>, 25. 1. 2020).

The Peninsula (2020). *Al Subaey heads to Lausanne for Winter Youth Olympics*. 8. 1. 2020 (<https://www.thepeninsulaqatar.com/article/08/01/2020/Al-Subaey-heads-to-Lausanne-for-Winter-Youth-Olympics>, 4. 3. 2020).

The World Bank (nedatováno). *GDP per capita (current US\$) – Rwanda* (https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=RW&most_recent_value_desc=false, 18. 3. 2020).

Thorhallsson, Baldur – Steinsson, Sverrir (2017). Small State Foreign Policy. In: Thies, Cameron ed., *Oxford Research Encyclopedia of Politics* (Oxford: Oxford University Press), s. 1–25.

Tour du Rwanda (nedatováno). *About: History* (<http://www.tourdurwanda.rw/About/>, 22. 3. 2020).

Töre, Özgür (2019a). Qatar Airways named Main Shirt Sponsor of Belgian First Division Club K.A.S. Eupen. *FTN News*. 19. 9. 2019 (<https://ftnnews.com/sports/37822-qatar-airways-named-main-shirt-sponsor-of-belgian-first-division-club-k-a-s-eupen>, 27. 2. 2020).

Töre, Özgür (2019b). Qatar Airways Sponsors Qatar Prix de L’Arc de Triomphe 2019 in Paris. *FTN News*. 8. 10. 2019 (<https://ftnnews.com/sports/37965-qatar-airways-sponsors-qatar-prix-de-l-arc-de-triomphe-2019-in-paris>, 27. 2. 2020).

UEFA (2013). *SOCAR signs as Official Sponsor for UEFA national team competitions*. 17. 5. 2013 (<https://www.uefa.com/insideuefa/mediaservices/mediareleases/newsid=1952828.html?redirectFromOrg=true>, 9. 3. 2020).

UEFA (nedatováno). *Baku* (<https://www.uefa.com/uefaeuro-2020/event-guide/baku/>, 11. 3. 2020).

Valiyev, Anar (2016). First European Olympic Games in Baku: New Articulation of Azerbaijani Identity?. In: Makarychev, Andrey – Yatsyk, Alexandra, *Mega Events in Post-Soviet Eurasia* (New York: Palgrave MacMillan), s. 131–149.

VanOpdorp, Davis – Ford, Matt (2019). Bayern Munich reject human rights motion ahead of annual general meeting. *Deutsche Welle*. 15. 11. 2019

(<https://www.dw.com/en/bayern-munich-reject-human-rights-motion-ahead-of-annual-general-meeting/a-51264334>, 5. 3. 2020).

Visit Rwanda (nedatováno a). *Visit Rwanda* (<https://www.visitrwanda.com/>, 18. 3. 2020).

Visit Rwanda (nedatováno b). *Arsenal: About the Partnership* (<https://www.visitrwanda.com/arsenal/>, 18. 3. 2020).

Vital, David (1967). *The Inequality of States, A Study of the Small Power in International Relations* (Oxford: Clarendon Press).

Voltr, Martin (2020). Olympijské turnaje 3 na 3: Češi po boku Turků, Zélandců či Mexičanů. *Hokej.cz*. 10. 1. 2020 (<https://www.hokej.cz/mladez-clanek/olympijske-turnaje-3-na-3-cesi-po-boku-turku-zelandanu-ci-mexicanu/5045489>, 4. 3. 2020).

Waterson, Jim (2018). Rwanda's £30m Arsenal sponsorship divides opinion. *The Guardian*. 29. 5. 2018 (<https://www.theguardian.com/world/2018/may/29/rwandas-30m-arsenal-sponsorship-divides-opinion>, 18. 3. 2020).

WTA (nedatováno). *Baku Cup* (<https://www.wtatennis.com/tournament/1044/baku/past-winners>, 10. 3. 2020).

Zákravský, Jiří (2016). Sport a mezinárodní vztahy. Sportovní diplomacie jako součást zahraniční politiky. *Central European Journal of Politics* 2 (2), s. 15–36.

Resumé

This masters thesis deals with sports diplomacy of small states. The main objective of this thesis is to find out what tools of sports diplomacy small states use and what are their objectives they want to reach by sports diplomacy. The first theoretical part of this thesis describes concept of sports diplomacy, actors of sports diplomacy and for example tools that are used in sports diplomacy in general. The second practical part of this thesis is dedicated to three specific small states and their sports diplomacy. These countries are Qatar, Azerbaijan and Rwanda. Each country-specific chapter deals with the tools of sports diplomacy used by that country and their objectives they want to reach.